Könyvtár
1977 JUN-7

Köszöntjük a felvételizőket!

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XIX. ÉVFOLYAM, 11. SZÁM — ÁRA: 80 FILLÉR — 1977. JÚNIUS 2.

Lily Corvalán látogatása a IX. kerületben

Lily Corvalán, a Chilei Kommunista Párt főtitkárának felesége és harcostársa a IX. kerületi József Attila általános iskolába látogatott el, Király Andrásné, a Budapesti Pártbizottság titkára kíséretében, május 19-én délelőtt.

A vendégeket Gál Lászlóné, a IX. kerületi pártbizottság első titkára dr. Karsány Györgyné az iskola igazgatója, Nagy Ágnes, a kerületi úttörőelnökség elnöke, Bodnár Ferenc, az iskolai pártszervezet titkára fogadta. Majd az igazgatónő köszöntötte meleg szavakkal Lily Corvalánt, és az iskola tanári karával ismertetve sétára hívta a vendéget arra kérve: tekintse meg iskolájukat.

Ezt követően Lily Corvalán beszédében a chilei nép szenvedéseiről és harcáról szólva elmondta, hogy számukra milyen óriási erőt adott és ad ma is az a világméretű szolidaritás, ami feléjük árad. A levelek sokasága enyhíti keserűségüket, a nemzetközi tiltakozás sokezer hazafi életét mentette meg. A biztató szó, hogy mellettük áll az egész haladó emberiség, megsokszorozza erejüket harcukban.

— Hisszük, hogy eljő nálunk is az a nap, amikor felkel a ragyogó hajnal — mondotta, s meleg szavakkal köszönte meg a gyerekek baráti fogadtatását.

A látogatás során szívesen tett eleget a József Attila úttörőcsapat két diákja kérésének, hogy emléksorokat írjon naplójukba.

„A József Attila általános iskolában tett látogatásom mélyen meghatott. Köszönöm mégegyszer azt a szolidaritást, amit hazám, Chile iránt tanúsítanak" — írta be a naplóba.

Örömmel fogadta a találkozás emlékére átadott ajándékokat, a gyerekek által készített kézimunkát, s hallgatta a gyerekeket, akik egymás után énekelték a chilei, kubai, spanyol forradalmi dalokat.

Vencerémos! — búcsúzott Luis Corvalán felesége. — Köszönöm azt a szeretetet és gyöngédséget, amivel fogadtak. Mindig szeretettel gondolok majd iskolájukra, tanáraikra és tanulóikra. Viszontlátásra!

F. K.

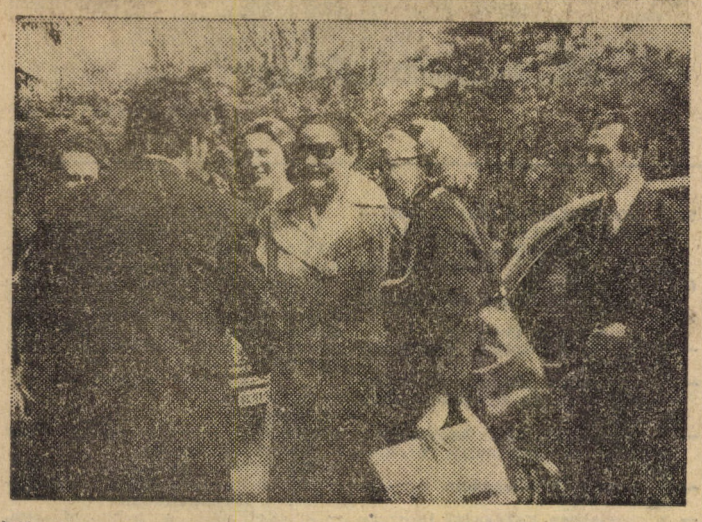

Lily Corvalán látogatást tett Király Andrásnénak, a budapesti pártbizottság titkárának társaságában a IX. kerületi József Attila Általános Iskolában és az Obester úti új napközi otthonos óvodában. Fotó: Purt Gusztáv

Köszöntő helyett

Közeledik a pedagógusnap: az évnek az az egyetlen napja, amikor szinte „kötelességszerűen" az oktatók-nevelők munkájára fordítódik a figyelem, az évközi munka hirtelen ilyenkor válik igazán fel-s elismertté hivatalos s kevésbé hivatalos fórumokon egyaránt. A hagyomány — a pedagógusnap ünneplése, középpontba kerülése — szép dolog; kár, hogy mindez évente csak egyszer ismétlődik meg.

★

A közelgő pedagógusnap adta e beszélgetés apropóját is. Dr. Tóth Tamással, a külkereskedelmi tanszék oktatójával beszélgettünk az egyetemi oktatók pedagógusi szerepéről; arról, hogy a középiskolában még annyira megkívánt nevelési feladat mennyiben követelmény az egyetemi oktatóknál.

— Akik hozzánk szaktanszékre kerülnek, többé-kevésbé már kiforrott egyéniségek; olyanféle pedagógusi nevelő munkára, mint ami a középiskolában folyik, itt tehát nincs szükség. Ugyanakkor meggyőződésem az is, hogy teljesen kiforrott ember még negyven éves korban sincs, még ekkor is van lehetőség az alakításra, nevelésre. Az egyetemi oktatók mindenesetre másként végeznek nevelő munkát: nem direkten, inkább előadásaikkal, stílusukkal, egész magatartásukkal mintegy pozitív vagy negatív mintát adnak, követésre, vagy elutasításra serkentenek. Nem létezik csak „tanító", ez mindig együtt jár a neveléssel is. Persze, előadásokon sokkal kisebb az ezirányú hatás, inkább a szemináriumi, s főleg szakszemináriumi keret teszi lehetővé az

(Folytatás a 2. oldalon)

Én ezt most ideteszem... Fotó: Fáth Péter

Tájékoztatás az alternatív blokkokról

A képzéskorszerűsítés tantervét az 1977—78-as tanévben már III. éven érvényesítjük, ami egyben azt is jelenti, hogy a jövő tanév 2. félévében az alternatív blokkok is beindulnak.

Az alternatív blokk, mint képzésünk egyik legrugalmasabb eleme, a tanárszakokat kivéve, minden szakon egyformán a 6., 7., 8. félévekben kerül meghirdetésre; a 6. félévben heti 4, a 7. félévben heti 4 és a 8. félévben heti 6 óra keretben. A hallgatók szabadon választhatnak a blokkok közül, de ha egy blokkot már felvettek, annak tárgyait kötelezően tanulják. Kivételes esetben a hallgatóknak nem kell blokkot választaniuk, hanem az alternatív órakeret terhére egyéni program alapján is folytathatják tanulmányaikat.

Az alternatív blokkok nem kötődnek szakhoz, tehát elvileg bárki, bármelyik blokkot választhatja függetlenül attól, hogy milyen szakos hallgató. Gyakorlatilag azonban, a jelentkezéseknek korlátot szab az, hogy a blokk-felelős tanszékek hány hallgatót tudnak fogadni. (Stark elvtárs korábbi tájékoztatója szerint összesen legalább 570, de esetleg 700 fő oktatását is vállalnák a tanszékek, így ez kb 400, jelenleg II. éves hallgató számára elegendő lesz.) A jelentkezésektől függően vagyis az érdeklődésnek megfelelően indítjuk a blokkokat, tehát elképzelhető, hogy egyes blokkok a következő tanévben nem indulnak. Amelyik blokk-

(Folytatás a 2. oldalon.)

Jó hírnévnek örvend egyetemünk külföldön

EGY INTÉZMÉNY RANGJA, súlya, bizonyos értelemben lemérhető azon keresztül is, milyen a nemzetközi érdeklődés tevékenysége, szakemberei iránt. Részben erre a kérdésre szerettem volna választ kapni, amikor felkerestem az egyetem nemzetközi kapcsolataival foglakozó munkacsoportját, hisz az itt dolgozók a legtájékozottabbak ebben a kérdésben. Mint a csoport neve is mutatja, rajtuk keresztül bonyolódnak ezek az ügyek.

Ha a munkájuk jellegére vonatkozólag valamiféle hasonlatra törekednék, akkor egy nagy nemzetközi repülőtér forgalmát tudnám az évékkel párhuzamba hozni, ahol szinte alig van szünet a vendégek fogadása és a kiutazók ügyeinek bonyolítása közben... De ahol e széles körű nemzetközi kapcsolatok ügyeit intézik, az a helyiség már egyáltalán nem hasonlítható a repülőterek fényesen csillogó, reprezentatív tranzitjára. Mint kiderült, erre nem is tart igényt a csoport három munkatársa, akik egyetlen szobában végzik feladatukat. Véleményük szerint a munkának nem ebben kell reprezentálni.

Ritka alkalom, ha csak maguk vannak természetesen az asztalukon tornyosuló ügyiratok „társaságában". Legtöbbször mindig van vendége a három női munkatársnak, hol egy külföldi aspiráns, aki hazautazási ügyeiben kéri segítségüket, hol éppen egy oktatónk nyitja rájuk az ajtót, az iránt érdeklődve, megvették-e már számára a repülőjegyet, és lesz-e megfelelő szállása, ha elutazik? Irigylésre méltó gondok, a nemzetközi csoportnak viszont mindennapos munka.

— *Mióta is?* — érdeklődtem a csoport múltja iránt.

— 1966 óta van az egyetemnek nemzetközi csoportja. — tájékoztatott az egyik munkatárs. — Eleinte egy ember végezte ezt a munkát, 1972-ben már ketten, majd '74-ben hárman. A nemzetközi csoport közvetlenül a tudományos rektorhelyettheszhez tartozik.

—*Hány országgal tart fenn kapcsolatot az egyetem?*

— Kapcsolataink igen széleskörűek. A szocialista országokkal való államközi egyezmények alapján kapcsolatot tartunk négy szovjet, két csehszlovák, egy román, két bulgár, két jugoszláv, két lengyel, egy NDK és egy kubai intézménnyel. Ugyanezt bonyolítja nyugati relációban a Kulturális Kapcsolatok Intézete, amelynek egyetemünkre vonatkozó ügyintézése is ránk vár, ugyanúgy, mint a TESCO-ösztöndíjasok, vagy a külföldi vállalatok szakembereinek a fogadása. Évente nyolc-tíz szakember doktorál az agrár, vil. gazd. terv és kül. ker. tanszéken.

A csoport feladata az egyetem saját csere alapon kötött megállapodásai szerint a szakemberek küldésével és fogadásával együttjáró levelezés, jegyváltás, útlevél, vízum és szállás biztosítása, hogy csak néhányat említsek a legfontosabb teendők közül. De ők bonyolítják, ha valaki minisztériumi pályázat útján külföldre készül, vagy külországban vállal munkát. A csoportnak kell elrendezni a nemzetközi, vagy egyéb konferenciákra készülők utazási ügyeit is, és a hazai rendezvényeket. No, és minderre még a diákok is ráteszik a magukét, a külföldi termelési gyakorlatok és a krasznodári nyelvi gyakorlat adminisztrációs ügyeivel.

1974. ÓTA KÜLÖNÖSEN megnövekedett egyetemünk oktatói iránt a külföldi igény. Ezt mutatja a Helsinki Gazdasági Főiskolával megkötésre váró kapcsolat, vagy az Iraki Egyetemmel folyamatban levő megállapodás. A Sussex-i Egyetemmel élő a kapcsolat. A közeljövőben kerül sor a Ford-alapítvány megújítására. Terveink között szerepel a franciaországi strasbourgi és a New York-i Egyetemmel kötendő együttműködés.

— *Milyen az oktatóink iránti nemzetközi érdeklődés?*

— Publikációik ismeretében szépszámmal tartanak igényt külföldi egyetemek, főiskolák oktatóinkra. Gyakran kapnak meghívást a különböző tanszékek oktatói a szocialista és a nyugati országokba. Van olyan oktatónk, akire olyannyira kíváncsiak, hogy délelőtt még Koppenhágában, délután már Stockholmban tart előadást. Talán sokan nem is tudják közöttünk, hogy külföldön az egyetemünk, milyen jó hírnévnek örvend.

Legalább egyszer egy évben minden oktató utazhat külföldre, és ez éppen úgy vonatkozik a fiatalokra, mint az idősebbekre. A hazatérés után elkészülnek az útijelentések, amelyeknek kezelése szintén a nemzetközi csoport feladata. Ritkán, de olykor megtörténik, hogy a kollégák érdeklődnek egymás útiélménye, szakmai tapasztalata iránt. Erre itt bőven van alkalom, mert az írásos jelentések megtekintése mindenki számára nyilvános, hívták fel a csoport munkatársai figyelmünket.

— *Az év során, mikor van a legtöbb munka?*

—A munka dandárja áprilistól júniusig és szeptembertől decemberig tart. Ebben az időszakban érkezik az egyetemre a legtöbb vendég. Ilyenkor igyekszik a partnerintézet a tervben nem teljesített feladatoknak is eleget tenni, szakember, könyvtár és tudományos munkák cseréjében.

A HÁROM MUNKATÁRS a rengeteg gépelést, levelezést, szerződéskötéseket, az igényeknek megfelelően fordítja oroszra, angolra, németre, vagy franciára. A legtöbb gond számukra mégsem ez, hanem a napidíjak sovány összege.

— Egyetemünk nagyon gyengén van elereszve. Ezért különösen a fogadásoknál vagyunk gondban. Alacsonyak a keretek, a napidíj 110—180 forint. A szállodánál is inkább a Volánturist, vagy a Coopturist olcsóbb lehetőségei közül vagyunk kénytelenek válogatni.

Ha már minden együtt van, és a tanszék is kinyilvánította a külföldi vendég iránti fogadási készségét, és teljes a program, akkor sem tehet pontot az ügy végére, a nemzetközi csoport. Mert hajnali fél ötkor, gyakran nekik kell Ferihegyen fogadni a vendéget, s lehet szombat, vagy éppen vasárnap este, a búcsúzásnál is ők képviselik az egyetemet, mert ilyen a nemzetközi munka gyakorlata.

H. E.

Lapunk utolsó száma

A félév utolsó számában, június elején megjelenő lapunkkal egy időre elbúcsúzunk olvasóinktól, lapunk előfizetőitől.

A nyári szünet után, a tanév kezdetén, szeptember 8-án jelentkezünk ismét nyári élményekkel, őszi tennivalókkal.

A nyári vakáció idejére minden kedves olvasónknak kellemes nyaralást és jó pihenést kíván a „KÖZGAZDÁSZ"!

Köszöntő helyett

(Folytatás az 1. oldalról)

igazán hatékony érezhető nevelő munkát.

— Vegyük akkor a szakszemináriumokat, a legtartósabb, legközvetlenebb oktatási formát. Hogyan tud itt a tanár eredményesen oktatni, nevelni?

— Nekem nagyon jó tapasztalataim vannak e téren. Nézzünk egy konkrét példát: a munkára nevelést. Közismert

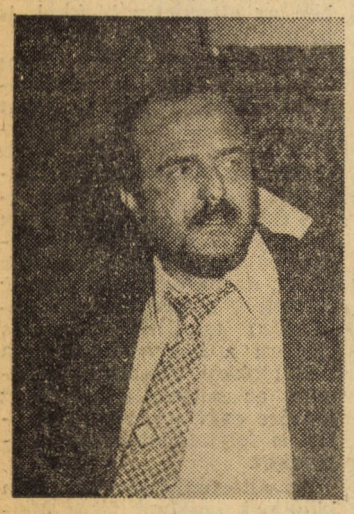

tétel, hogy a hallgatók egy része elég lusta, rendszertelen a tanulásban — van is benne némi igazság. Én hetente harminc-negyven oldal angol nyelvű szakszöveget adok feldolgozásra — s érdekes módon ez a „közismert" lustaság, rendszertelenség egyik foglalkozásról a másikra eltűnik. Sőt! Más tanszékről is átjöttek, mert dolgozni akartak, s nem ellógni a három fél évet. Ha valaki hagyja, hogy hallgatói ne dolgozzanak, nemcsak szakmailag, de emberileg is rosz hatással van a diákokra. Dolgozni s dolgoztatni kell.

— Ha összehasonlítjuk a középiskolai és egyetemi oktatók munkáját, feladatát miben látja a két terület közti különbséget?

— Elég nehéz így visszaemlékeznem, hiszen 17 éve érettségiztem. Azt hiszem, a középiskolai pedagógus nagyban építhet, s épít is a tekintélyelvre — az egyetemen is alkalmazható ez a „fogás", de sokkal kisebb mértékben. 14—18 évesen több egyéni problémája van a gyerekeknek, vagy legalábbis jobban elmondják — itt a pedagógus szülőhelyettes is. Nálunk inkább a partneri kapcsolatnak kell dominálnia: nem hiszek abban a múltbeli gyakorlatban, hogy a hallgató azért van, hogy végighallgassa a tanárt, az oktatónak pedig „kinyilatkoztatásszerűen" kell az anyagot leadnia. Sokkal inkább lehet eredményes az, ha a tanár csak vitavezető, a vitaindító szerepét tölti be, megadja a kellő ismeretanyagot, s hagyja a gondolatok áramlását. De ha jobban visszaemlékezem, azok a középiskolás tanárok, akikre még most is szívesen gondolok, szintén ezt vallották: például páran kijártunk a magyartanárunk lakására, ahol kötetlen beszélgetés formájában ismertünk meg rengeteg fontos dolgot.

— A szakszemináriumi formát a legkedvezőbb nevelési-oktatási lehetőségként említette. Van-e valamilyen előzetes elvárás a diákokkal szemben, hogy ez a forma tényleg az eredményes, együttes munka színtere legyen?

— Nagyon fontos, hogy ne — csak szakmailag ismerjük egymást, tudjuk azt is, hogy ki mivel foglalkozik a szakmai területen kívül, milyen társadalmi munkája van. Voltak olyan csoportjaim, akikkel most is összejövünk, tudunk egymásról; mások viszont egyetem után eltűntek. Ha eleve olyanok kerülnek egy szakszemináriumi csoportba, akik már előtte is laza közösséget alkottak, könnyebben összekovácsolódnak — az együtt végzett munka itt sokkal hatékonyabb lehet.

— Véleménye szerint van-e valamilyen kapcsolat a tanár egyénisége — közvetlen vagy zárkózott volta, — s a tanárdiák viszony alakulása között.

— Ez eléggé sztochasztikus jellegű lehet csak. Egy kifejezetten zárkózott ember — ha emberileg, szakmailag egyébként kitűnő — nagyon jó kapcsolatot alakíthat ki a diákokkal, s egy oldott, ún. népszerű stílusú oktatónak sem mindig sikerül ez. Nem ez a döntő. Inkább az érdeklődés. Ha a diák érzi, hogy a tanár érdeklődik véleménye, tanulmányai, problémái iránt — könnyebben megnyílik, partnerré válik.

K. I.

A folyóirattárban

Hogyan lehet kevesebb pénzből ugyanannyit vásárolni?

Csaknem ezerféle folyóirat jár az egyetem központi könyvtárába és különböző tanszékeire, mintegy 2500 példányban. A nap, mint nap befutó hatalmas mennyiségű újsághalmazzal kapcsolatos összes teendőket — a beszerzéstől a köttetésig, állományba-vételig — a bibliográfia osztályhoz tartozó négy fős folyóiratcsoport végzi, Bognár Imréné irányításával.

— 1948-ban a Kereskedelmi Kamara állományával indultunk, ma közgazdasági tárgyú folyóiratokból a leggazdagabb anyaggal rendelkezünk, amint az el is várható egy országos közgazdasági alapkönyvtártól. (A folyóirattárban még a vállalatok belső jelentései is fellelhetők, amennyiben 30-nál több példányban készültek, természetesen nemcsak szakmai kiadványok járnak az egyetemre, hanem politikai orgánumok is, szinte valamennyi vezető tőkés napi, illetve hetilap. Most elég súlyos gondjaink vannak a beszerzéssel. A világpiacon ugyanis évek óta folyamatosan emelkednek a folyóiratárak, a mi vásárlási keretösszegeink viszont alig emelkedtek, illetve a tavalyi összeghez viszonyítva, az idei még csökkent is százezer forinttal (Ha a tavaly ténylegesen kifizetett összeghez viszonyítok, akkor még többel — mintegy kettőszáznyolcvanezer forintra.) S így kénytelenek vagyunk csökkenteni a vásárlásokat, (a folyóiratok legnagyobb része vásárlásból származik, kisebb része csere illetve ajándék útján került hozzánk, s a kötelespéldányokkal bővült még az állomány.)

— Ez azt jelenti, hogy kevesebbféle folyóirat fog járni ezentúl az egyetemre?

— Szeretnénk úgy megoldani a problémát, hogy a féleségek száma ne csökkenjen. Ez csak úgy érhető el, ha megszüntetjük az átfedéseket, a központi könyvtárnak, illetve a tanszéknek is járó folyóiratok között (természetesen itt a nagyobb értékű, tőkés piacról származó irodalomra kell gondolni elsősorban.) Ez nyilván nem megy majd minden nehézség nélkül, hiszen azok az oktatók, akik megszokták, hogy X folyóirat a tanszéken bármikor hozzáférhető számukra, biztosan nem szívesen mondanak le a lap tanszéki beszerzéséről. De egyszerűen nincs más út. Ha nem ezt tennénk, több folyóirat további vásárlásáról le kellene mondanunk.

Postabontás a folyóirattárban
Fotó: Petrich Ákos

Azt viszont tudjuk biztosítani a tanszékeknek, hogy az illető folyóirat tartalomjegyzékéről rendszeresen másolatot készítünk számukra (ez nem új, csak eddig kevéssé ismert és használt szolgáltatásunk), és ha valamely cikk érdekli a tanszék oktatóit, egy napon belül azt is lemásoljuk. Ezenkívül a kutatószobában természetesen továbbra is hozzáférhetők lesznek az anyagok.

— Az előbb egyfajta szolgáltatásról esett szó. Van esetleg egyéb, kevéssé ismert és igénybevett szolgáltatása is a folyóiratcsoportnak?

— Ilyen a reprográfia, amit az oktatók elég széles körben ismernek és használnak, de a diákok kevésbé. Ez azt jelenti, hogy egyetemi dolgozóknak és hallgatóknak bármely cikkről, vagy a cikk bármely részéről (esetleg például csak táblázatokról) készítünk másolatot — oldalanként két forintért. Tehát például azok a diákok, aki nyáron készítik a diplomadolgozatukat már most kigyűjthetnék az irodalmat, lemásoltatnák, és így nem okozna fennakadást a munkájukban a könyvtár nyári zárása. Nem is beszélve a szolgáltatás egy másik nagy előnyéről, hogy az anyag az illető tulajdonában marad, bármikor újra előveheti, használhatja. Ugyanezt a szolgáltatást külsők is igénybe vehetik, számukra oldalanként négy forintért. Régi szolgáltatásunk a témafigyelés is, amit igen sokan vesznek igénybe. Gyakran fordulnak ezen kívül hozzánk külső intézmények és személyek különféle folyóirat információkért.

— Milyen különlegességeket lehet találni itt nálunk a folyóirattárban?

— Például megvannak a Pester Zeitung 1845—48. közötti példányai, a 48-as számok — érthetően — hiányosak. A Közgazdasági Szemle, illetve más címeken megjelenő előzményei 1877-től folyamatosan megtalálhatók. (1877—1892. között Nemzetgazdasági szemle, 1893—94-ben Közgazdasági és Közigazgatási Szemle, 1947—54. között pedig Magyar—Szovjet Közgazdasági Szemle címen jelent meg.) 1854-től meg volt könyvtárunkban a Pester Lloyd is, de a tavaly lezárult nagy selejtezés során átkerült a Széchenyi Könyvtárba.

— Miért kellett selejtezni az állományt?

— Részben raktári helyhiány, részben állagmegóvás céljából. A rági újságok itt már kezdtek elporladni, a Széchenyi Könyvtárban sokkal jobb feltételek vannak, megőrzésükre és megóvásukra. Így az értékesebb anyag odakerült át, az ifjúsági irodalom Zánkára és más könyvtárak is vettek át tőlünk folyóiratokat. Csak az értéktelen töredékpéldányok kerültek a zúzdába.

—nak.

Pont ezt akartam húzni

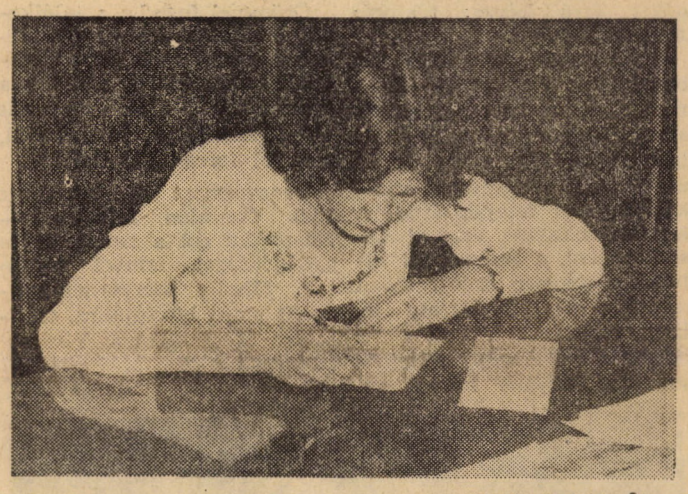

Fotó: Petrik Ákos

Tájékoztatás az alternatív blokkokról

(Folytatás az 1. oldalról.)

nál túljelentkezés van, ott a legilletékesebbek (blokk-felelős oktató, szakvezető tanár, KISZ képviselője stb.) bevonásával rangsoroljuk a hallgatókat, és azokat, akik az adott keretbe már nem férnek be, átirányítjuk más blokkra. Az átirányítás nem önkényes, a hallgatók jelentkezésekor másod- és harmadsorban is megjelölhetnek érdeklődésük szerint blokkokat.

Mivel a blokkok az 1977—78-as tanév 2. félévében indulnak, ezért a jelentkezéseket csak a jövő tanév 1. félévében bonyolítjuk le. A lebonyolítás rendjét a május 9-i egyetemi tanács határozata értelmében, rektori utasítás szabályozza, melyet a nyár folyamán dolgozunk ki. Az egyetemi tanács a rektori tanács hatáskörébe utalt még jónéhány olyan operatív kérdést (a jelentkezések lebonyolítása, a blokkok hallgatói létszámának meghatározása, túljelentkezés esetén a rangsorolás elveinek kidolgozása, a blokkok számonkérési formájának kialakítása, stb.), amelyekben még e tanévben kell döntést hoznia. Ezekről a következő tanév első félévében tájékoztatjuk hallgatóinkat.

A meghirdetésre kerülő blokkok jegyzékét minden, az 1976—77-es tanév másodéves hallgatója átveheti a dékáni hivatalokban május 30-ától. Ezt a jegyzéket tájékoztatásképpen itt is közöljük.) A jegyzék csak a blokkokban szereplő tárgyak címét tartalmazza. Részletesebb tájékozódás céljára a tárgyak oktatási programjait tartalmazó „zöld könyvek", a KISZ-bizottságon és a dékáni hivatalokban megtekintésre rendelkezésre állnak.

Bár a blokkok szakmegkötés nélkül kerülnek meghirdetésre, néhány blokk felvételét a felelős tanszékek előfeltételhez kötötték, így sok esetben egy bevezető alternatív tárgy felvételéhez. E tárgyak felvételére az 5. félévben (az 1977/78-as tanév III. éves hallgatóinak első féléve), biztosítunk órakeretet. (Ahol ilyen megkötés van, a jegyzékben jelezzük.) Az előfeltételként megjelölt alternatív tárgy feltétele nem jelent elkötelezettséget a blokk felvételére. Fordítva viszont, ha valaki nem veszi fel az előírt alternatív tárgyat (vagyis más alternatív tárgyat választ), akkor a tárgy anyagának ismeretéről be kell számolnia ahhoz, hogy a blokkra pályázhasson.

Május 30-tól az egyedi alternatív tárgyak listáját is felvehetik az 1976/77-es tanév II. és III. éves hallgatói. Kérjük jelentkezésüket 1977. június 20-ig, a listában megjelölt tanszékeken tegyék meg. A listában részletezzük azt, hogy a tárgyak melyik félévben, milyen szakosok számára kerülnek meghirdetésre, illetve melyik blokk előfeltételeként kerülnek meghirdetésre.

AZ 1977/78-AS TANÉVBEN INDULÓ ALTERNATÍV BLOKKOK LISTÁJA

1. POLITIKAI-FILOZÓFIA

Felelős tanszék: Filozófia (dr. Kiss Arthur.)
A blokk felvételének előfeltétele: nincs.
A blokk tárgyai:
— Politikai elméletek története;
— A politikai folyamat társadalmi alapjai;
— A politikai filozófia klasszikus képviselői;
— A politikai filozófia általános elmélete, I.;
— A politikai filozófia általános elmélete II.
— Politikai filozófia, III. (A fejlődő országok ideológiai és politikai kérdései.);
— A politikai tudományi kutatás módszerei.

2. VÁLLALATI TERVEZŐ-MODELLEZŐ

Felelős tanszék: Matematika (Varga József).
A blokk felvételének előfeltétele:
a) Az Ipari tervező-szervező szakon a 4. és 5. félévekben oktatott „Alkalmazott matematika" és „Matematikai programozás" c. tárgyak anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.
b) „Matematikai statisztika" c. alternatív tárgy felvétele, vagy a tárgy anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.
A blokk tárgyai:
— Matematikai programozás, II.;
— Modellgyakorlatok, 1. (elemzési modell);
— Bevezetés a készletmodellezésbe;
— Modellgyakorlatok, 2. (tervezési-szervezési modell);
— Gazdaságpolitika;
— Modellgyakorlatok, 3. (irányítási modell).

3. SZÁMÍTÁSTECHNIKAI MODELLEZŐ

Felelős tanszék: Számítástechnika (Tarlós Béla).
A blokk felvételének előfeltétele: a „Gyakorlati számítástechnika" c. alternatív tárgy felvétele vagy a tárgy anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.
A blokk tárgyai:
— Programcsomagok és a könyvtárak alkalmazása;
— Szimulációs modellezés;
— PL/1;
— Információs rendszerek számítástechnikai bázisa.

4. TERV-MATEMATIKA

Felelős tanszék: Népgazd. terv és irányítás (Zalai Ernő). Matematika (Meszéna György).
A blokk felvételének előfeltétele: a Tervgazdasági szakon matematikából és népgazdaság-tervezésből oktatott speciális anyag ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.
A blokk tárgyai:
— A gazdasági növekedés közgazdasági problémái;
— Valós függvénytan;
— Játékelmélet;
— Ökonometria: *
— Ökonometriai modellek és gazdaságpolitikai döntések;
— Sztohasztikus folyamatok, II.;
— Az alakfelismerés statisztikai módszerei.
— Tervmodellek: *
— A gazdasági egyensúly modelljei;
— Variációszámítás és dinamikus programozás;
— A matematikai programozás speciális kérdései.
*** Alternatív módon választható vagy az Ökonometria, vagy a Tervmodellek tárgycsoport.**

5. TÁRSADALMI TERVEZÉS

Felelős tanszék: Népgazd. terv és irányítás (dr. Kovács Géza).
A blokk felvételének előfeltétele: nincs.
A blokk tárgyai:
— Jövőkutatás;
— Társadalmi tervezés;
— Társadalmi tervezés és szociológia;
— Társadalmi tervezés pénzügyei;
— Társadalmi statisztika;
— Fejezetek a matematika tárgyköréből.

6. VÁLLALATI PÉNZÜGYTAN ÉS ELEMZÉS SPECIÁLIS TERÜLETEI

Felelős tanszék: Pénzügy (dr. Páli Lászlóné).
A blokk felvételének előfeltétele: a Pénzügy szakon oktatott „Vállalati pénzügyek" c. tárgy (4. félév) anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.
A blokk tárgyai:
— Vállalati pénzügytan speciális területei;
— Mezőgazdasági és belkereskedelmi számvitel és elemzés;
— Gazdasági ellenőrzés elmélete és módszertana;
— Később meghatározandó, illetőleg választható alternatív tárgy.

7. A SZOCIALISTA ORSZÁGOK — A SZOCIALISTA GAZDASÁGI INTEGRÁCIÓ

Felelős tanszék: Világgazdasági (dr. Nyilas József).
A blokk felvételének előfeltétele: nincs.
A blokk tárgyai:
— Közép-Kelet-Európa gazdaságtörténete;
— A szocialista nemzetközi munkamegosztás és integráció főbb kérdései;
— A világgazdasági kapcsolatok elméleti és gyakorlati problémái;
— A termelési integráció problémái;
— A szocialista gazdasági integráció jogi kérdései;
— Gazdasági és politikai világproblémák.

8. A FEJLŐDŐ ORSZÁGOK GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI KÉRDÉSEI

Felelős tanszék: Világgazdasági (dr. Szentes Tamás).
A blokk felvételének előfeltétele: nincs:
A blokk tárgyai:
— A tőkés nemzetközi munkamegosztás és az elmaradottság elméleti kérdései;
— Regionális és esettanulmányok a fejlődő országok gazdasági fejlődéséről;
— Az elmaradottság európai esetei (Közép-Kelet-Európa gazdaságtörténete);
— Eszmék és ideológiák a harmadik világban;
— A fejlődő országok társadalmi és politikai kérdései.

9. GAZDASÁGPOLITIKA — GAZDASÁGIRÁNYÍTÁS

Felelős tanszék: Gazdaságpolitikai Kut. Csop. (dr. Mandel Miklós).
A blokk felvételének előfeltétele: nincs.
A blokk tárgyai:
— Társadalmi tagozódás, társadalmi intézmények;
— Gazdasági növekedés;
— A gazdaság intézményi analízise;
— Gazdaságpolitikai szeminárium.

10. GAZDASÁGI TERVEZÉS

Felelős tanszék: Ipari üzemszervezés (dr. Marosi Miklós).
A blokk felvételének előfeltétele nincs.
A blokk tárgyai:
— Szervezésmódszertan;
— Vezetési módszerek;
— Vállalati szervezet- és munkaszociológia;
— Cobol;
— Adatfeldolgozási eljárások.

11. KÖZLEKEDÉSI VÁLLALATI GAZDASÁGTAN

Felelős tanszék: Közlekedés gazdaságtana (dr. Barna Gyula).
A blokk felvételének előfeltétele: Közlekedési-szállítási szakon az 5. és 6. félévben oktatott „Közlekedési szakszámvitel" c. tárgy anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.
A blokk tárgyai:
— Statisztika;
— Számvitel;
— Hírközlés gazdaságtana vagy Városi közlekedés;
— Közlekedés pénzügyei;
— Vállalatgazdaságossági számítások a közlekedésben;
— Értékelemzés a közlekedésben.

12. MEZŐGAZDASÁGI DÖNTÉS-MÓDSZERTAN

Felelős tanszék: Agrárgazdaságtan (dr. Vági Ferenc).
A blokk felvételének előfeltétele: az „Agrárgazdaságtan speciális kérdései" c. egyedi alternatív tárgy felvétele, vagy a tárgy anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.
A blokk tárgyai:
— Automatizált irányítási rendszerek a mezőgazdaságban;
— Matematikai programozási módszerek a mezőgazdaságban;
— Hálótervezés a mezőgazdaságban;
— Faktor- és spektrálanalízis a mezőgazdaságban;
— Szimuláció a mezőgazdaságban;
— Mérlegelemzés és ellenőrzés a mezőgazdaságban.

13. MUNKAGAZDASÁGTAN

Felelős tanszék: Munkatudományi (dr. Timár János).
A blokk felvételének előfeltétele: nincs.
A blokk tárgyai:
— Foglalkoztatáspolitika, munkaerő-gazdálkodás;
— Ösztönzés, bérgazdálkodás;
— Munkaszociológia;
— Munkapszichológia.

14. KERESKEDELMI VÁLLALATI GAZDÁLKODÁS

Felelős tanszék: Belkereskedelmi (dr. Selmeczi Lajos).
A blokk felvételének előfeltétele: nincs.
A blokk tárgyai:
— Piacbefolyásolás eszközei és módszerei;
— Belkereskedelmi vállalatok pénzügyei;
— Vállalati folyamatok szervezése;
— Áruforgalmi információs rendszerek szervezése;
— Disztribúció szervezése;
— Üzemgazdasági döntések.

15. IDEGENFORGALOM

Felelős tanszék: Belkereskedelmi (dr. Kolacsek András).

Nemcsak a gyakorlatban nehéz a vezetés?

Minél „felsőbb osztályba lép" valaki az egyetemen, rendszerint annál jobbak az eredményei. (Ennek sokféle oka van, ezek taglalására itt nem térnék ki.) Így elég szokatlan, ha rossz eredmények születnek végzősöknél egy „sima" kollokviumon, amint ez a Vezetés című tárgy esetében történt, IV—V. éveseknél. A tárgyat oktató Kovács Istvántól az okokról érdeklődtünk.

— Ez egy féléves tárgy, előadásokkal és szemináriumokkal, amit IV. éves ipari-, közlekedés-, belker-tervező elemző és V. éves kooperatívos hallgatók tanulnak. A hallgatóság tehát vegyes és különböző felkészültségű, s azon kívül igen nagy létszámú (99 fő) volt, ami önmagában is eléggé megnehezítette a munkát. A félév folyamán négy, a tárgyhoz kapcsolódó esettanulmányt és két zh-t kellett mindenkinek megírni, amely feladatok megoldását segítendő többféle irodalmat is megadtam. Az előadásokon elsősorban az irodalmak kiegészítésére került sor (kb. 50—60 százalékos volt a részvétel).

Az első két esettanulmányt még megcsinálták rendesen a diákok, de utána már csak nagyon kevesen írták meg a következőket, arra hivatkozva, hogy rengeteg dolguk van és a tanszék jogtalanul követeli ezek teljesítését, mivel a tantervben aláírási feltétel nem volt szabva. A tanszék azonban félév elején kiadott útmutatóban rögzítette, hogy ezen feladatok megoldása a félév megoldásának a feltételét jelenti. Így némi vita után végül is mindenki bepótolta a feladatok megoldását, és ezután került sor a vizsgákra.

Az eddigi két vizsganap eredményei általában elég gyengék, bár néhány kiváló teljesítmény is született, (ezeket hasonlóan magas szintű folyamatos félévi munka előzte meg). A vizsgakérdések átfogó jellegűek voltak, olyanok, amelyek azt igyekeztek kideríteni, hogy a hallgatók mennyire értik, mennyire tudják átgondolni és alkalmazni a tanultakat. A vizsga írásbeli volt, minden irodalmat be lehetett hozni és használni. Valószínűleg ez tévesztett meg sokakat. Noha, már az évközi zh-k értékelésénél elmondtam, hogy azért gyengék a dolgozatok, mert kimásolták a könyvből a válaszokat, holott az irodalom alapos átrágása, feldolgozása alapján önálló gondolkodással kellett volna megoldani a problémákat. Ugyanez történt a vizsgán is.

— Hogyan lehet az ilyen jellegű feladatmegoldást értékelni? Nem fenyeget-e a szubjektivitás veszélye?

— Természetesen úgy nem lehet értékelni, mint például egy matematikadolgozatot. Ez viszont nem jelenti azt, hogy kevésbé objektív a megítélés. Az eléggé szembeszökő különbség, ha valaki csak másol, vagy ha gondolkodik és ismert anyagot használ, alkalmaz egy bizonyos probléma megoldása érdekében.

— Fiatal oktatóknak néha idősebb kollegáik is felróják hibául, hogy mintegy saját tapasztalatlanságuk kompenzálása érdekében túlzott szigort tanúsítanak tanítványaik teljesítményének megítélésében. Ez esetben nem volt erről szó?

— Magam is többször átgondoltam már ezt az egész ügyet. Nem hiszem, hogy erről lett volna szó. Már csak azért sem, mert estiseknek, levelezőknek már három éve oktatom ezt a tárgyat, hasonló követelményeket alkalmazva, hasonló szigorúsággal értékelve. Időben ismertettem a követelményeket is, tehát tudhatták az érdekeltek, hogy mire számítsanak, hogyan készüljenek. Talán a szokatlan vizsgamódszer is hozzájárult a rossz eredményekhez, és az többek számára előnytelen követelmény, hogy nem lexikális tudást kérünk számon. Mindemellett kicsit úgy érzem, hogy szinte megsértődtek amiatt, hogy negyedéves korukban, az utolsó félévben még komolyan számon kérnek valamit tőlük. Kétségtelen, hogy elég sok minden zúdul egy végzős nyakába az utolsó hónapokban (diplomadolgozatkészítés, államvizsgák, álláskeresés stb.), de szerintem mégis az lenne a tisztességtelen — noha számomra is egyszerűbb (mert nem kellene több kiló esettanulmányt és dolgozatot átnéznem) —, ha nem követelném meg az anyag ismeretét. Persze még csak a hallgatóság körülbelül egynegyede vizsgázott, lehet, hogy a későbbiekben jobb felkészültséggel, jobb eredmények születnek.

— Hogyan kerülhető el a jövőben hasonló eset megismétlődése?

— Egyrészt kérjük, hogy a tantervben ezentúl tüntessék fel az aláírási feltételt, hogy ez ne képezhesse vita tárgyát. Másrészt — és ez a lényeg — az évközi munkát még komolyabban kell venni, még szigorúbban számon kérni.

N. K.

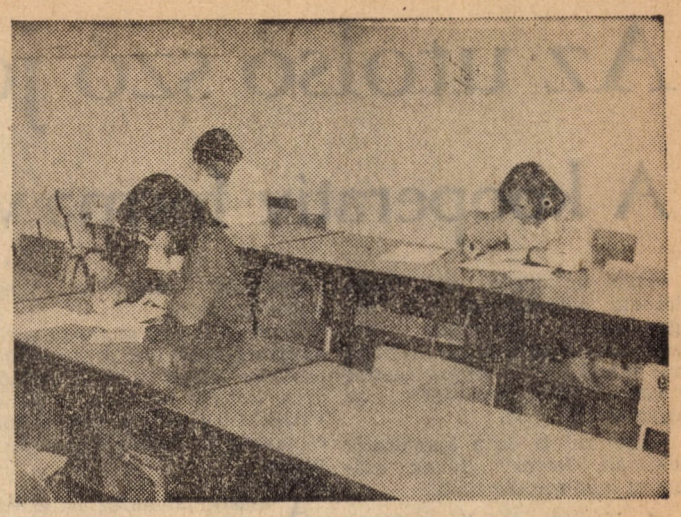

Vizsga közben

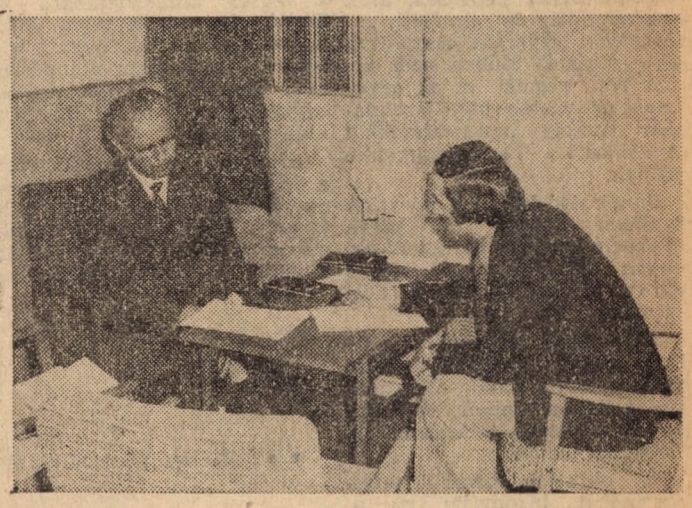

Matekvizsga

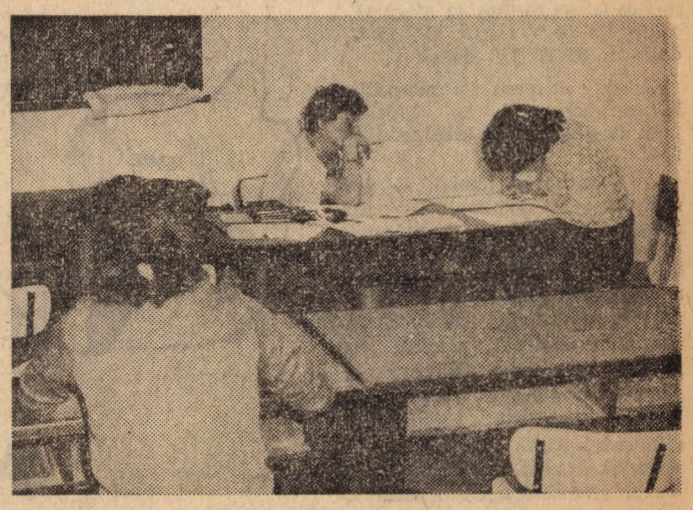

Még néhány perc...

Hová menjünk moziba?

Fotó: Szép Ferenc

A blokk felvételének előfeltétele: az „Idegenforgalom földrajza" c. alternatív tárgy felvétele, vagy a tárgy anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.

A blokk tárgyai:
- **Idegenforgalom gazdaságtana;**
- **Utazási irodai tevékenység tervezése és szervezése;**
- **Nemzetközi pénzügyek egyes kérdései;**
- **Vámelméleti, vámpolitikai ismeretek;**
- **Személyszállítás tervezése és szervezése;**
- **Vendéglátóipar gazdaságtana.**

16. TERÜLETI GAZDASÁGTAN

Felelős tanszék: Gazdaságföldrajz (dr. Bernáth Tivadar).

A blokk felvételének előfeltétele: nincs.

A blokk tárgyai:
- **Regionális gazdaságtan;**
- **Településgazdaságtan;**
- **Településszociológia;**
- **Tanácsi pénzügyek;**
- **Környezetvédelem közgazdasági és regionális kérdései.**

17. VÁLLALATI KÜLKERESKEDELEM

Felelős tanszék: Külkereskedelmi tanszék (Tóth Tamás).

A blokk felvételének előfeltétele: a „Vállalati Külker. gazdaságtan" c. tárgy (Külgazdasági szakon kötelező a 6., 7. félévekben) anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.

A blokk tárgyai:
- **(Termelő) vállalati gazdaságtan;**
- **Külker. előrejelzések és vállalati külker. szervezés;**
- **Termelőeszközök külkereskedelmének sajátosságai és módszertana;**
- **Fogyasztási cikkek külkereskedelmének sajátosságai és módszertana;**
- **Nemzetközi kooperáció — Nemzetközi vállalatok;**
- **Külker. szervezési és vezetési ismeretek.**

18. KÜLKERESKEDELEM ÉS PÉNZÜGYPOLITIKA

Felelős tanszék: Külkereskedelmi (dr. Radó László).

A blokk felvételének előfeltétele: nincs.

A blokk tárgyai:
- **Külkereskedelmi elméletek;**
- **Nemzetközi kereskedelem institucionális keretei;**
- **Vámelmélet, vámpolitika;**
- **A tőkés és szocialista országok valutális kérdései;**
- **Nemzetközi kooperáció — Nemzetközi vállalatok;**
- **Külkereskedelem tervezése.**

19. KÜLPOLITIKA

Felelős tanszék: Nemzetközi kapcsolatok (dr. Kreskay Ferenc).

A blokk felvételének előfeltétele: nincs.

A blokk tárgyai:
- **Tájékoztatás és propaganda a külpolitikában;**
- **A XX. sz. fő ideológiai, kulturális és művészeti irányai;**
- **A diplomáciai kapcsolatok joga;**
- **A külpolitikai prognosztika;**
- **Nemzetközi kapcsolatok a Külügyminisztériumon kívül.**

20. PIACSZERVEZÉS

Felelős tanszék: Piacszervező és Piackutató (dr. Molnár László).

A blokk felvételének előfeltétele: a „Piackutatás alapjai" vagy a „Marketing alapismeretek és esettanulmányok" c. alternatív tárgy felvétele, vagy anyagának ismerete, illetőleg a belőle tett beszámoló.

A blokk tárgyai:
- **Piaci döntések matematikai megalapozása;**
- **Fogyasztás és életmód;**
- **A piaci prognózisok alkalmazási területei és módszertana;**
- **Piacbefolyásolás;**
- **Készletgazdálkodás;**
- **Esettanulmányok.**

21. IPARI TERVEZÉS-ELEMZÉS

Felelős tanszék: Ipargazdaságtan (dr. Megyeri Endre).

A blokk felvételének előfeltétele: „A piackutatás módszertana" c. alternatív tárgy felvétele vagy a tárgy anyagának ismerete, illetőleg az abból tett beszámoló.

A blokk tárgyai:
- **Értékelemzés;**
- **Operációkutatás;**
- **Vállalati árképzés és árpolitika;**
- **Prognosztika;**
- **Vállalati tervezés;**
- **Iparpolitika;**
- **A vállalati tevékenység elemzése és értékelése.**

22. SZOCIOLÓGIA

Felelős tanszék: Szociológiai csoport (Nemes Ferenc).

A blokk felvételének előfeltétele: nincs.

A blokk tárgyai:
- **A gazdasági élet szociálpszichológiája;**
- **A társadalomkutatások adatbázisa;**
- **A gazdasági szervezetek szociológiája;**
- **A szoc. társ. struktúrájának aktuális elm. és módszertani problémái;**
- **A szoc. gazdálkodó szervezet és dolgozó kollektíva szervezeti struktúrája és vezetése;**
- **A szocialista életmód és fogyasztás alapkérdései.**

Mindhárom dolgozatával fődíjat nyert

A Közgazdász egyik korábbi számában már olvashattatok a XIII. OTDK-ról, amely nagyon sikeres volt egyetemünk számára, hiszen ez alkalommal másodszor nyerte el az egyetem a legeredményesebben szereplő intézménnyel járó Széchenyi Vándordíjat. Ebben a szép sikerben talán legjelentősebb része *Steier Józsefnek* volt, aki *mindhárom dolgozatával fődíjat nyert.* Azt hiszem ilyen teljesítményt előtte nagyon kevesen, vagy talán egyáltalán nem is nyújtottak.

Ebből az alkalomból készült vele az alábbi beszélgetés.

— Ilyen komoly eredmények mögött biztosan rendszeres, megalapozott munka fekszik. Mióta foglalkozol dolgozatírással, TDK-val?

— Ha egészen a kezdetekhez akarok visszamenni, még gimnáziumban, az Országos Középiskolai Tanulmányi Versennyel kezdődött, amelyen földrajzból indultam. Tehát az alapot innen hoztam. Itt az egyetemen tulajdonképpen egy pg házidolgozat adta II. éves koromban az ösztönzést. Szerencsém volt, mert éppen ebben az évben rendeztek országos TDK-konferenciát is és erre továbbjutott a dolgozatom. Ekkor a marxizmus—leninizmus szekcióban szerepeltem és külön díjat nyertem. Ez — különösen egy II. évesnek — igen nagy eredmény és nem utolsósorban sikerélmény, ekkor határoztam el, hogy rendszeresen fogok kutatómunkát végezni.

— Három dolgozatod is fődíjas lett az OTDK-n. Ezekkel a témákkal mióta foglalkozol?

— A Pécsett bemutatott dolgozatok mindegyik hosszú munka eredménye. Lényegében úgy oszlottak meg, hogy minden évre jutott egy-egy nagyobb lélegzetű TDK-dolgozat. Mindhárom nagyon is élő téma, így az eltelt évek alatt mindig tudtam hozzátenni újat, aktuálisat. II. éves koromban kezdtem el foglalkozni a Rajna—Majna—Duna csatorna és a víziúti szállítás távlatai az európai gazdasági együttműködésben című témával, a következő téma 1975-ben A konténerizáció és hatása a szállítmánybiztosításra, és tavaly kezdtük el A magyarországi kukoricatermelés és export lehetőségeit, az 1980-as években különös tekintettel az alternatív felhasználási lehetőségek vizsgálatára című dolgozatot.

— Időben, energiában mekkora munkaterhelést jelent az, hogy rendszeresen írsz TDK-t?

— Az anyaggyűjtés nagyon sok időt és fáradságot igényel számomra elsősorban azért, mert komplexitásra törekszem. Nemcsak egy oldalt a közgazdasági részt nézem meg, hanem a műszaki és jogi vonatkozásokat is megvizsgálom. Tehát a szorosan vett témán túl pluszként hozzáolvasok. Éppen ezért maximálisan beosztom az időmet, nincsen semmi hézag, viszont unatkozni sincs időm.

— Egyénileg, vagy csoportosan is végzel kutatómunkát?

— Elsősorban egyénileg, de hozzá kell tennem, hogy nagyon sok segítséget kapok itt az egyetemen, és azoktól a vállalatoktól is, amelyeknek munkája témáimhoz kapcsolódik. Ezen kívül az egyik dolgozat, amely szintén fődíjat nyert az OTDK-n, közös munka eredménye, ezt tulajdonképpen kísérletnek szántam arra vonatkozóan, hogy kapcsolhatók össze a külkereskedelem és az agrár közgazdasági területek. Kugli Zsuzsával együtt, aki most IV. éves agrár szakos, készítettük a dolgozatot, és nemcsak az elért eredmény mutatja, hogy sikeresen, hanem az is, hogy mindketten tanultunk belőle, jó volt együtt dolgozni, úgy érzem, mindkettőnk hasznosítani tudja még az így szerzett ismereteket.

— Az előző válaszodból, hogy főleg egyedül dolgozol, adódik a kérdés: hogyan tudod ellenőrizni magadat?

— Megvan a lehetőségem erre is, hiszen, mint ahogy mondtam, az egyetemen maximálisan támogatják TDK-munkámat. Elsősorban *Somogyiné, dr. Hegyi Annának* a külkereskedelmi tanszék adjunktusának, *dr. Barna Gyulának,* a közlekedés tanszék vezetőjének, valamint *dr. Szegvári Ivánnak,* szakszemináriumvezetőmnek köszönhetek nagyon sokat. Az egyes vállalatok is messzemenő segítséget nyújtottak, ami különösen az élő anyag szempontjából volt jelentős. Alapelvem ugyanis a legkorszerűbb anyagokat felhasználni, ehhez pedig csak helyben a vállalatoknál jutok hozzá. A régebbi anyagokat inkább csak elemző szándékkal veszem kézbe. A legjobb ellenőrzési lehetőséget kétségkívül a különböző értékelések jelentik, hiszen egy-egy dolgozatommal több helyen is pályázok. Így például a KPM, vagy az Állami Biztosító által hirdetett pályázatokat a házi TDK-n is beadtam — erre a kiírás adott lehetőséget —, majd innen került tovább az OTDK-ra. A konferenciák értékelései sokat segítenek, mindig tovább bővítem, tökéletesítem ezek alapján is a témákat. Jó érzés az is, ha a csoporttársaim érdeklődnek a munkám iránt, a beszélgetések, viták gyakran tesznek hozzá valami hasznosat saját elgondolásaimhoz.

— Mi a véleményed, mikor kezdhet valaki megalapozottan TDK-hoz, és mennyire van szerepe ebben az egyéni adottságoknak?

— Szerintem II. éves korban már nyugodtan meg lehet próbálkozni, azért, mert ekkor már szert tett az ember megfelelő ismeretanyagra, a tanulásban is van akkora tapasztalata, hogy mellette ez is megfér, és a házidolgozatok révén már némi rutinnal is rendelkezik. Bizonyos mértékig — de csak kicsit — szerepe van a tehetségnek is, de nem ez a döntő, ez szerintem pótolható szorgalommal, szakirodalom olvasásával, széles körű tájékozottsággal. Én inkább az ambíciót húznám alá, amellett még rengeteg akaraterőre, önfegyelemre is szükség van. Hiszen bizonyos áldozatot, néha lemondást kíván az embertől, hogy idejének egy meghatározott részét erre fordítsa. Azt viszont — úgy érzem —, nem kell külön bizonyítani, hogy ez a munkaráfordítás sokszorosan megtérül.

— Jelenleg, milyen új témával foglalkozol?

— A Magyar Tudományos Akadémia 1979-ben szándékozik kiadni egy Cegléd—Nagykőrös agrárfejlődését bemutató tanulmányt, amelyen Mezőgazdasági Múzeum kutatócsoportjával közösen dolgozunk.

— Ennyi munka mellett gondolom szükséged van a kikapcsolódásra. Mennyire jut idő, mit csinálsz ilyenkor a legszívesebben?

— Egyik legélvezetesebb kikapcsolódás számomra a sport; a Kinizsi uctai kollégiumban, ahol lakom, karatézom, Mozira, színházra is van idő, főleg hétvégeken. Ha pedig otthon vagyok, néha egy kis kerti munkával cserélem fel a szellemi munkát. Hobbym az utazás; a szocialista és kapitalista országok legnagyobb részében jártam már. Télen például csoporttársaimmal sítúrán voltunk a Magas-Tátrában. Ide kapcsolható részben a nyári szakmai gyakorlatom is, az AIESEC keretében Marseille-be megyek dolgozni.

— Köszönöm a beszélgetést és sok sikert kívánok!

Fodróczy Annamária

Az utolsó szó jogán

A kooperatív forma védelmében

Élve az utolsó szó jogán kapott lehetőséggel egy pár gondolatot szeretnék elmondani a kooperatív képzésről mielőtt ez a forma esetleg végső búcsút mondana az egyetemnek (!?).

Hogy mi is ez a kooperatív oktatási forma? Sokak számára még mindig tabú.

A lényege az, hogy olyan szakembereket képezzen, akik a gyakorlati és elméleti ismereteket egyaránt elsajátítva — egymástól időben sem elszakítva végzik el az egyetemet és végzés után azonnal már komoly tapasztalatokkal rendelkező szakemberekké válnak.

Ennek érdekében a páratlan években nappali, a páros években levelező hallgatók az ebben résztvevők. Levelező évben bázisvállalatuknál dolgoznak.

Az anyagi terheket a vállalat vállalja, olyan formában, hogy a hallgatónak átlagfizetést juttat a nappali időszakra is. Az egyetem kollégiumi elhelyezést biztosít.

Az oktatási forma nagyszerűségét bizonyítja az a tény, hogy — az előzőek ellenére — az induló 42 főből jelenleg is 36 fő tanul. (15 fő V. éves és 21 fő IV. éves).

Ez úgy hiszem a nappalis lemorzsolódásnál is kisebb, nem is beszélve a levelezősökről.

A kooperatív forma, — ha nem is ezen a néven — nem magyar találmány. A nyugateurópai országokban és az USA-ban jó ideje alkalmazzák a gazdasági szakemberek képzésére, nem is akármilyen eredményekkel. Úgy vélem ez a dolog (is) azok közé tarozik, amit a társadalmi rendszerek különbözőségétől függetlenül alkalmazhatunk szocialista viszonyok között is. Mégis döcög ennek az általánossá válása.

A kezdeti lendület után — az első két évben indítottak egy-egy csoportot — nem folytatódott tovább a kísérlet. Úgy hírlik nem akarják folytatni, mert nem vált be.

Ha a hír igaz, úgy csak figyelmeztetni szeretnék írásommal arra, hogy érdemes lenne e kérdést ismételten megvizsgálnia az illetékes szerveknek.

A gazdasági élet igényli az olyan szakembereket, akik szerzett tudásukat rövid időn belül a gyakorlatba is át tudják ültetni.

A kooperatív forma keretében az elméleti és gyakorlati tudás alapos elsajátítására van mód, ennel jobban ezt egyik képzési forma sem biztosítja. A nappali tagozat egyoldalú elméleti képzettséget biztosít, a levelező és esti tagozatok pedig az elméleti képzettség hiányosságát jelentik, alapos gyakorlati ismeretekkel. Azért is előnyös a vállalatoknak ez a forma, mert már a vállalatnál „kipróbált" embereket javasolhatnak rá.

E miatt is van az, hogy a viszonylag szűkkörű propaganda ellenére mégis több érdeklődött, köztük olyanok, mint a VIDEOTON, amely akár külön csoportot is beiskolázna e formába.

A másik: Jelenleg pályázati rendszer van érvényben a végzős közgazdászokra is. Ennek okai között talán első helyen szerepel az, hogy a vidéki szakember-utánpótlás nem biztosított. Közismert az egyensúlyhiány a főváros és a vidék között.

A kooperatív képzéssel ezen a helyzeten is sokkal könnyebb és sikeresebb lenne változtatni, mint a meglevő adminisztratív intézkedéssel. Az a vidéki vállalat iskolázhatna be hallgatókat, amelyiknek legjobban szüksége van képzett szakemberekre.

A nagy anyagi és erkölcsi kötődés következtében sokkal nagyobb a valószínűsége, hogy a végzett közgazdász vissza is menne a vállalatához dolgozni.

Végezetül ezúton szeretnék köszönetet mondani — csoportom nevében is — dr. Szabados Anna dékánhelyettesnek — a kooperatív képzés pártfogójának — aki óriási energiával szervezte meg és támogatta e képzés ügyét.

Bízom benne, hogy fáradozása nem volt hiábavaló és végül is polgárjogot nyer ez az oktatási forma Magyarországon és elsősorban nálunk, a Közgazdaságtudományi Egyetemen.

Szoboszlai István Attila

Nemzedékek és fogalmak

Mottó: „Billiárdozni jó. Talán ennek van a legtöbb értelme a világon."
(Spíró György: Kerengő)

Az írás egyfajta neurózis, akárcsak az alkoholizmus és a homoszexualitás. Én még idevenném az újságírást is. Mert aki komolyan veszi az újságírást és nem iparos munkának tekinti — az neurózisból ír. A társadalom nem lehet meg neurotikusai nélkül. A neurotikusok az igazi közéleti emberek! Hisz ezek élik át a legintenzívebben a társadalom ellentmondásait: személyes, egzisztenciális konfliktusaikon keresztül bennük alakul emberi sorssá a társadalmi igazságtalanság — és a lázadás is ellene. Neurózis és értelmiség — tipikus kelet-európai jegyesség.

★

Felelősség és szolgálat. Ezt nyeletik minden kezdő újságíróval mindennap. Nem is lenne semmi baj, ha a felelősség nem az igazmondást helyettesítené egyesek szótárában. A szolgálat pedig — tudjuk ezt mindnyájan — mindig aznapi használatra készült fogalom. Az írástudó felelőssége. Ez így semmit se mond. Egyik írónkat tudom idézni: Az felelős, aki hazudik. Minél nagyobbat, annál inkább. Ez az újságíró felelőssége. Mert fogalmaink értékét konkrétságuk adja. A nyílt frontharcok idején a hovatartozást, meg lehetett fogalmazni egy tőmondatban. Egy forradalomnak vannak leszolgált katonái, de vannak leszolgált fogalmai is. Egy bonyolultabb korban bármily nemes, de túl általános, ha tetszik: önmagukban nem verifikálható fogalmakkal dobálódzni — több mint kevés: a becsületesnek önáltatás, a többinek mellébeszélés.

★

Sok szó esik már régóta a nemzedéki ellentétekről. Egy társadalom története — ellentmondásainak története. A frissen jelentkező konfliktusok azonmód nem felismerhetők. Ez természetes, de itt nemcsak erről van szó. A saját kis kényelmüket éppen, hogy megteremtett céhen belüliek, a kis- és nagy elnökségek bérletesei, akik magukat nem egyszer közéletnek hiszik — nos, ezek általában hajlamosak arra, hogy a frissen jelentkező ellentmondásokat egyfajta paternalisztikus, vállveregetős modorban családi viszálynak, nemzedéki ellentétnek kereszteljék el. Hálás feladat. A liberális, a kor szavát is értő családfő szerepében lehet tetszelegni: „hordjanak csak farmernadrágot azok a fiatalok!"

Nincs hazugabb dolog ennél a korosztályosításnál! Mert mire jó ez? A tényleges és természetes különbözőségek helyett látszatkülönbségeket konstruálni, a sokszínűség helyett művi tarkasággal beérni, nemzedékekről papolva egy korporációs korosztálymechanizmust összetákolni? Mire jó ez?

Mert van-e közös vonása például az én korosztályom tagjainak? Az életkoron kívül szinte semmi. Vannak olyan „nemzedéktársaim", akikkel egy szót sem tudnék váltani; ők se velem. Más nyelven beszélünk, pedig hasonló az öltözetünk. Lenne netán valami közös célunk? Közös érdekünk? Nem több, mint mindenki mással. Nincs külön ifjúsági érdek, homogén érdekközösség. Mégis nem egyszer ők képviselik úgymond az én érdekeimet. Milyen alapon?

Mindig így volt, mindig így lesz: amikor egy közéletben a kirakatmentalitás, a demonstrációs mánia van túlsúlyban, akkor mindig elő kell rángatni az olyan univerzális fogalmakat, mint a fiatalság. Így lesz az életkorból politikai minőség, egy hely az elnökségben, így születnek a „mi fiatalok" kezdetű felszólalások, így teremtjük meg magunknak a farmernadrágos udvaroncok seregét. Ha ilyen „hivatásos fiatalokra" van igény, akkor ne szidjuk a karrierizmust, hisz magunk tenyésztjük, méghozzá nem is olcsón.

Hamisnak érzem ezért a nemzedék-vitát, mert formális megoldásokat sugall, egyfajta kirakatszemléletet szentesít.

★

Túl komor ez a cikk, ahogy most visszaolvasom. Az embert vakká teheti saját sértődöttsége, megcsonkított önérzete. Kilépni saját görcseinkből, kudarcainkból, itt kezdődik az értelmiségi lét.

De azt az értelmiségi mazochizmust, amire itt egymást neveljük, ki tudja mióta és meddig, belecsempészve már a sorsszerűnek mondott kudarcot is, amit errefelé „kurucos csakazértis"-nek hívnak — azt nem vállalom.

Valamikor — mint mindenki — én is meg akartam váltani a világot. Az idők folyamán aztán megtörténik a sajátos átváltozás: az egykori megváltó, megváltott szeretne lenni. Persze még életében! Ebből viszont már nem szabad engedni!

Marschall Miklós

•• TÁJÉKOZÓDÁSI FOTO: PETRICH ÁKOS ••

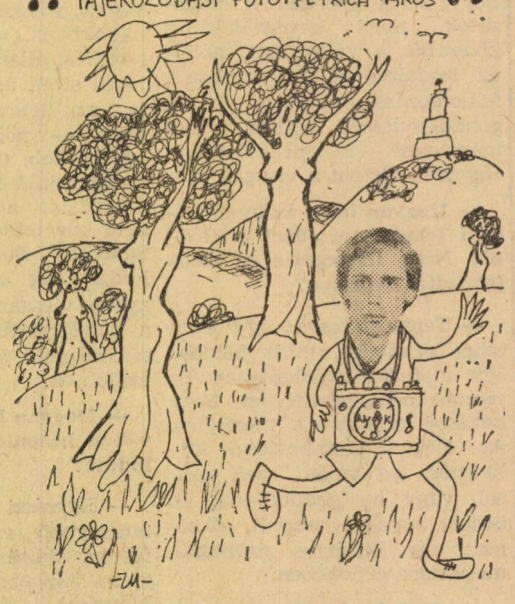

•• SZOBOSZLAY ITT IS OTT IS ISTVÁN ATTILA ••••

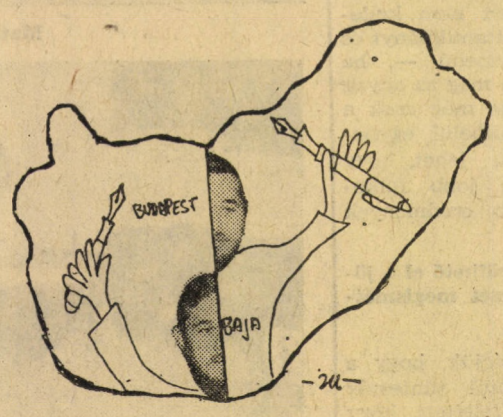

Aki a felvételeket készítette

Éppen három éve annak, egy tavaszi napon félénken bekopogtam a Közgazdász szerkesztőségének ajtaján. A félénk gólya (mármint én) felajánlotta fényképészi szolgálatait az egyetemi lapnak. Abban az évben végzett az egyik fotós, így aztán örömmel fogadtak és kínálták fel a megüresedett „státuszt". Szegények akkor még nem tudták, hogy... De ne vágjunk a dolgok elé!

Első küldetésem egy szolidaritási nagygyűlés megörökítése volt az aulában. El is készültek a képek, nagyon elégedett voltam mindaddig, amíg szerkesztőnk kezébe nem adtam. Miután végre tisztázódott, hogy hogyan is kell nézni a képeket, no meg hogy mit is ábrázolnak, egy világ dőlt összve bennem. Az, hogy akkor nem hagytam abba az egészet, kizárólag a szerkesztőség bátorításának, támogatásának köszönhető.

Aztán a kemény tanulás hónapjai következtek. Fotó Eszes segítsége (az elsősök már nem szerint lapunk mindmáig legjobb fotográfusa) a fotós szakkönyvek és persze a laborban eltöltött rengeteg óra lassan meghozta az eredményt. Megjelent első képem! Nem mondom, láttam már szebbet, precízebben kidolgozottat is, de törődtem is én azzal, a KÉP az én művem volt. Most már átestem a tűzkeresztségen, de ez nem jelentette azt, hogy a fotózás monopóliuma az enyém. Törekedtem, hogy Fotó Eszes és a jómagam közötti tudásbeli különbséget csökkentsem. Meg kell mondjam, hogy ez sikerült! Csökkenteni. De elérni nem tudtam, ma sem tudom. Az évek folyamán a fotósok mindig testvériesen megosztoztak a lap hasábjain, szakmai féltékenység, vagy fúrás, amely mindennapos ebben a szakmában, sohasem fordult elő.

Lapzárták előtt villámgyors munkával sok rohangálással szállítottuk a képeket. Az én esetemben így vált a már kötelesség szenvedéllyé, hobbyvá.

Persze, a sok munkán kívül véleményem előnyei is voltak az aktív fotózásnak. Nemegyszer jutottam be sajtóigazolványommal olyan helyekre, ahová már a „megtelt" táblát kiakasztották, vagy a belépődíj lett volna túlságosan magas pénztárcámnak.

Pályafutásomnak voltak és vannak szomorú és humoros történetei is. Szomorú, amenynyiben néhány, mindenki által megszeretett riportarany már nincs közöttünk. Emléküket már csak negatívjaim őrzik. De szerencsére több a vidám emlék, ezek közül szeretnék egyet végül elmesélni.

Történt egyszer, hogy a kultúrosztály felkérte a szerkesztőséget, hogy kísérje el egy fotósunk a népi táncosok egy csoportják a Városházára. Itt azt a pillanatot kellett lekapni, amikor Szépvölgyi elvtárs, a Fővárosi Tanács Elnöke éppen meggyújtja a barátság fáklyát, amelyet egy népi táncosunk tart és amely fotót dokumentumként a rá két napra utazó népitánc-csoportnak Agrigentóban be kell mutatni. Tehát kora reggel, fekete Volga az egyetem kapuja előtt, feketekávé a polgármester fogadószobájában, majd a fekete leves... De menjünk sorjában! Mindenkit beállítottam (elvégre ugye így természetes egy felvétel), mosoly, Szépvölgyi elvtárs gyufát gyújtott, lobbant a fáklya, de nem villant a vaku. Lassan melegem lett, majd izzadni kezdtem. A szobában nőtt a fáklya füstje, a vaku könyörtelen volt, a további próbálkozásokra sem villant. Legalább úgy égtem, mint a békeláng, de hát tehetetlen voltam a magas technikával szemben. Megállapodtunk a másnap reggelben. Ismét fekete Volga, de a feketekávé már elmaradt. Az öreg villanó most nem hagyott cserben, de ennek ellenére nyugdíjaztuk és újat vettünk.

Végül szeretnék még egyszer köszönetet mondani a szerkesztőségnek — ennek a kitűnő kollektívának —, hogy most, mint a lap elballagó fotósa idézhettem fel az elmúlt évek néhány, nekem nagyon kedves emlékét.

Fotó Petrich Ákos

•••••••• MARXSCHALL MIKLÓS •

•• MO(LIE)RCSÁNYI GÉZA ••••••

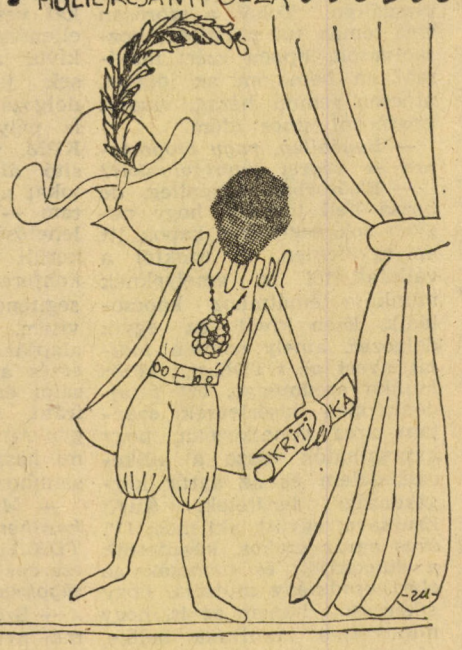

•••• KOCSI ILONKA ••••••

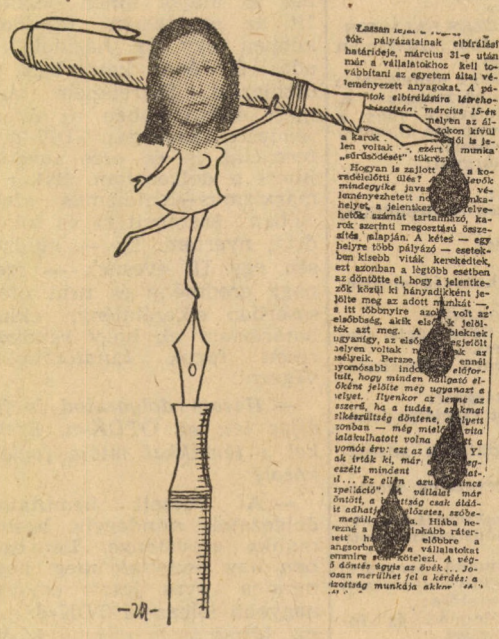

•••• GALICZ TIBOR: ••••

TANULSÁGOK — KEN-ÜGYBEN

Mondják, a bölcs görögöknél senki sem tudott okosabban élni. És valóban, ebben még akkor is sok igazság van, ha a jólétnek ára sok millió rabszolga szenvedése volt. Örökéletű kultúrát teremtettek, egészségesen éltek, és (aki élvezhette), tökéletes demokráciában élt.

Bölcsességük egyik nagy vívmánya a népek, csoportok közötti vetélkedők, játékok életrekeltése, amely játékok koronája a ma is élő olimpia. E játékok fő célja a kölcsönös megbecsülés a barátság megerősítése volt. Közismert, hogy az olimpiai játékok idején Göröghonban tilos volt a fegyverhasználat — ez csak a versenyzőknek állt jogában, s persze akkor sem egymás ellen...

Azóta eltelt néhány évezred, s manapság már csak szomorúan emlegetjük a régi időket, mert bizony a XX. század polgárának nincs ideje bölcselkedni, türelme (no meg lehetősége) sportolni — s ma már gyakran játszani sem tudunk. Nemegyszer tapasztalhatjuk, hogy míg a görögök a játék idejére letették a fegyvert —, mi akkor vesszük fel. És sajnos egyre több példát látni erre, a szurkolótáborok egymást becsmérlésétől a hondurasi futballháborúig, vagy éppen — a KEN-vetélkedőig.

A sovinizmus sohasem szerencsés dolog, de ha még tetejében értelmes embereket ejt rabul, az külön elszomorító. A KEN-t valaha azért találták ki, hogy kellemes, vidám, játékos hangulatot teremtsen az egyetemen; olyan légkört, amelynek logikus folytatása a május elsejei felvonulás, vagy a délutáni majális. „Földobni" egy kicsit a társaságot, — de együtt, és nem egymás ellenében.

Ma már ott tartunk, hogy egy-egy KEN-vetélkedőn emberek gyűlölik meg egymást, felfogásban és célokban lényegében azonos talajon álló közösségek fordulnak szenvedélyesen egymás ellen; gúny, cikizés, indulatok kitörése kíséri azt, ami csak játék, ami eredetileg csak jókedvre, lelkes, vidám hangulatra kívánt hangolni mindenkit. Megtörtént, hogy amikor kihirdették a rektorválasztás eredményét, Váradi László hívei közül páran sírva fakadtak elkeseredésükben. Hogy a vetélkedő egyik védnökét és szervezőjét, aki már hetek óta csak ezen dolgozott, idegeskedett, rohangált, és aki történetesen a zsüriben is benne volt, többen megfenyegették, és olyan jelzőkkel illették, amely jóval túllép az egyszerű sértés fogalmán.

Miközben igen sokan hatalmas munkával és lelkesedéssel azon fáradoznak, hogy eltüntessék az egyetemek közötti ostoba ellentéteket; intermater és egyéb más klubok programok szervezésével próbálják elérni a különböző érdeklődésű fiatalok közelebb kerülését, addig az egyetemen belül egy-egy KEN után olyan mértéket ölt a kari sovinizmus, hogyha történetesen nem három napig, hanem egy hétig, vagy ne adj' isten kettőig tartana, a végén tán bizony még barikádok is emelkednének.

Persze nem volt ez mindig így (mint ahogy KEN-vetélkedő sem volt mindig), de a felsőbbévesek rá a tanúk, hogy évről évre elszomorítóbb a helyzet. Hogy KEN-re mint olyanra, szükség van, azt nem vonja kétségbe senki. Igenis jó érzés volt nap mint nap bejárni úgy, hogy tele volt az egész épület plakátokkal, lépten-nyomon tetszetős és meghökkentő ötletekkel találkozhattunk, hogy szünetekben zene szólt, és könyveket árultak. És jó volt a készülődés is, amelynek tagadhatatlan közösség formáló ereje van; és érdekes a vetélkedő is, a jópofa feladatok, no és persze a frappáns megoldások, kezdve a bevonulással, aztán végig az egész játékon, — csak végre azt próbáljuk már valahogy kiküszöbölni, hogy közben ne akarják a különböző karok késsel-villával megenni egymást!...

Szerencsére többeket bánt ez, s akik ebben illetékesek, ígérik, jövőre olyan formát keresnek a KEN-nek, amely mindezeket eleve kiszűri. Szó van az időpont megváltoztatásáról is, ami szintén igencsak üdvözítő lenne —, jópár ember megérezte a vetélkedőt követő beszámolókban, nyelvvizsgákon az idei KEN-t.

Ami megtörtént, — megtörtént. Fátylat reá, változtatni már úgysem tudunk. A tanulságokat viszont mindenki leszűrheti magának, és újult lelkesedéssel várhatja a következő, a 8-as KEN-t, amely végre remélhetőleg tényleg egyetemi, nem pedig karok közötti sőt, karok egymás elleni napokat hoz majd...

Fóris György

EMLÉKEZTETŐÜL ÉS OKULÁSUL

Igaz, hogy a KEN már jó egy hónapja lezajlott, de *a vetélkedőt követő hullámok még ma se csitultak el.* Ezért most már nyugadtan állíthatjuk, hogy a vetélkedőt követő megnyilvánulások nem csupán a túlfűtött hangulatra, hanem valami másra is visszavezethető. Erről a másról szeretnék néhány szót szólni.

Mert miről is van szó?

A vetélkedő után szinte naponta állították meg a kari szervezőbizottság tagjait iparosok és nem iparosok a különböző *óvásokról* szóló igaz, vagy nem igaz kérdésekkel. Ezekből is sejthető *sokan gondolták azt, hogy volna miért reklamálni.* Nos ezekből a hírekből az igaz, hogy *az ipar kar két óvást adott be.* Egyiket *rendszámügyben* a vetélkedőn. Ennek körülményeiről, indokairól és az elutasítás miféle mikéntjéről mindenki tud, aki ott volt a vetélkedőn. Bár *az elutasítás jogosságát sokan vitatják azóta is,* (legtöbbször azért, mert ha a zsüri a pontosságra hivatkozva egy produkcióba tíz másodperc időtúllépéskor belegongat, akkor egy másik feladatnál három perc csúszást miért fogad el) *Az elutasítás viszont tény, amit tudomásul kell venni.*

S itt egy pillanatra álljunk meg.

Ez az egy dolog is bizonyítja, hogy *sem a zsürin belül, sem a zsüri és a játékvezetők közt nem volt meg az összhang.* Ugyanis a csonkán maradt dráma után minden produkciót végig néztek, még akkor is, ha ez időtúllépéssel járt. Csakhogy ezzel már nem volt azonos a mérce minden csapat számára, mert *a magatartását a zsüri akkor változtatta meg, amikor már egy csapatot sújtott. Ha a zsűri tévedésnek ítélte a dráma megcsonkítását, akkor ezt a tévedését végig kellett volna vinnie, azért hogy a mérce mindenki számára azonos legyen. Ez volt tehát az egyik óvás, amit ebben az ügyben több nem követett.*

A másikat két nappal a vetélkedő után nyújtottuk be Veres Pálnak, amikor egy tárgyi tévedés kiderült.

A vetélkedő során a licitekben volt egy olyan kérdés, hogy *kiről nevezték el a Roosevelt teret.* A zsüri által helyesnek vélt választ Teodor Roosevelt volt, s ezért *az ipar kar Franklin Delano Roosevelt válaszát nulla pontra értékelte.* Nos, kiderült, hogy a kérdések rossz választ adtak meg megoldásnak. Ugyanis a Roosevelt tér és a József Attila utca sarkán, a Belügyminisztérium épületén a következő tábla áll: *„Roosevelt tér Franklin Delano Roosevelt az Amerikai Egyesült Államok elnöke 1933—45. között a világ népeinek utolsó háborújában az elnyomottak szabadságáért és az emberi jogok diadaláért szállt síkra és segítette a demokrácia zászlaját végleges győzelemre."*

Ez a tény még egy dologra hívta fel a figyelmet: *az előkészítés fontosságára!* Ennek a vetélkedőnek *az előkészítése elég sok kívánnivalót hagyott maga után.* Ilyen volt a sportnap pontozási rendszere, *a minőségi sportágak kijelölése elég sűrűn változott.* Ugyanilyen *tisztázatlan volt a licitálások szerepe, s aki nem figyelte az órát, óvatosságával póruljárt. (Így maradt benn igen sok pontja a ker. karnak.)*

Ezek mind olyan dolgok, amit *két héttel a KEN után higgadtan lehet értékelni.* Ezért ezen a fórumon is *javaslom a KEN volt és leendő szervezőinek,* s a csapatok képviselőinek, hogy *üljünk le, és vitassuk meg az idei KEN tanulságait, hogy a jövő évi KEN után ne vetődjenek olyan keserű gondolatok „bárkinek is kár dolgozni, mert a zsüri a helyzettől függetlenül a ker. kart hozza ki elsőnek."*

És még valami. Minden kar a vetélkedő után úgy kezdte: Ha a rendszám, ha a licit, ha a balett stb.

De a Roosevelt tér kérdése nem ha, fekete-fehér tény. A KISZ-bizottság Veres Pál ígérete ellenére a május 12-i ülésen az üggyel nem foglalkozott. Türelemmel várjuk, a zsüri véleményét is. Addig is emlékeztetőül a szombati pontszám: ker. kar—ipar kar 467:461.

Az ipar kari szervezők nevében:

Szirbik Imre

MÁMOR

Fotó: Fáth Péter

REKVIEM A SZAKMAI NAPÉRT

Országos diákszemináriumnak indult. Témája a demokrácia, előadója Aczél György elvtárs lett volna. Minthogy a szervezők megkésve láttak munkához, kényszerű koncepcionális változás eredményeként született meg a szakmai nap gondolata: neves előadók meghívására 2x4 előadást kívántunk rendezni.

Itt az első kudarcot a felkérések eredménytelensége jelentette. Külön köszönet, illeti Kende Istvánt és Surányi Sándort, aki végül is megkeresésünkre pozitív választ adtak.

Sajnos, a KEN-bizottság nem fektetett kellő súlyt a propagandára, mindössze a Közgazdász révén próbált tájékoztatást nyújtani. A nap reklámozását feladatául kapó általános kar sem biztosította a program propagálását.

Az előzmények után csak a pontot tette fel a gyászfekete „i" betűre az az apróság, hogy az előadások számára biztosított termeket esti tagozatos hallgatók partizánakciója foglalttá nyilvánította.

Ezúton is elnézést szeretnénk kérni Kende Istvántól és Surányi Sándortól, hogy időigényes felkészülés után előadásukat mégsem tarthatták meg.

KEN-bizottság

Vizsgáztató a vizsgáról

Dr. Hosszú Zoltán a népgazd. terv tanszéken tanít. Minden vizsgaidőszakban sokan izgulnak azért, hogy hozzá kerüljenek vizsgázni. Utána sem igen panaszkodnak rá, a hallgatók általában meg vannak elégedve a kapott jegyekkel.

— Nem vádolják-e a kollégái Hosszú elvtársat liberalizmussal a vizsgáztatói népszerűsége miatt?

— Lehet, hogy mondanak rám ilyet, de még nem vetették soha konkrétan a szememre. Nem is értem, miért szeretnek oly annyira nálam vizsgázni. A nálam születő jegyek átlaga nem üt el a többiekétől: 3,1—3,3 körül van. Igaz, hogy nehezen adok egyest, de ötöst is. Megbuktatni azokat a hallgatókat szoktám, akikről látszik, hogy értelmesek, jó képességűek, de linkek, nem tanulnak. Az talán igaz, hogy kevésbé tehetséges hallgatókat, akik nehezebben tanulnak, ritkábban buktatom meg.

— Milyenek azok a vizsgáztatók, akik maximalista követelményeket támasztanak?

— Sokat töprengtem már ezen. Az ilyen tanárok lenézik, félvállról veszik a hallgatókat. Én — bár elég régen végeztem — még mindig nagyon bele tudom élni magam a vizsgázó helyzetébe. Nem „megfogni" akarom. Igyekszem úgy kérdezni a tétel anyagából is, ezen kívül is, hogy tudjon rá válaszolni a tanulmányai alapján, vagy felismerhesse az esetleg nem tárgyalt összefüggéseket. Vannak vizsgáztatók, akik aszerint adják a jegyet, hogy a hallgató mit nem tudott. Én azt veszem nagyobb súllyal, hogy mit tudott, erre irányulnak a kérdéseim is.

— Milyen a nem népgazd. terves hallgatók hozzáállása a tárgyhoz?

— Igen különös, hogy általában szükséges rossznak tekintik. Ez már az előadások látogatottságán is látszik. De meg kell jegyeznem: sokan azért nem jártak előadásra, mert a Nyelvi Intézet és néhány tanszék nyugatinyelv-órákat és szakszemináriumokat tett erre az időre. Nem hiszem, hogy ez a koordinálatlanság szükségszerű. Legalább annyit, hogy egy hallgatónak eyszerre csak egy órája legyen, biztosan meg lehetne szervezni.

Kétségtelen azonban, hogy több hallgatóból hiányzik a közgazdasági érdeklődés. Valahogy idekerült, tanul, ha elég értelmes át is megy a vizsgákon, de ettől a tárgytól fél és bár tanul rá, kapkodva vizsgázik és örül, hogy túl van rajta. Pedig a népgazdaság tervezése nélkülözhetetlen tárgy, az alapvető közgazdasági műveltség része. Ennek ismerete nélkül a munkájában sem állhatja meg senki a helyét: nem fogják igazán közgazdásznak tartani, a munkája kevesebbet ér és ha vinni akarja valamire, véres-verítékkel kell bepótolnia azt, amit itt aránylag könnyen megtanulhatott volna. Különösen a nemzetközisekkel haragszunk egymásra, egyáltalán nem tanulnak. Mit fognak majd mondani, ha mint diplomatáktól megkérdik tőlük a nyugati kollégáik, hogyan épül fel a mi irányítási rendszerünk?

— Befolyásolja-e a vizsgakövetelményt az, hogy a vizsgázó milyen szakos?

— Önkéntelenül is. Egy népgazdostól általában többet követelek. És azt is tudom, hogy mit adtam le szemináriumon, azt is visszakérdezem a hallgatóimtól. Sajnos most bevezettük, hogy nem lehet a szemináriumvezetőnél vizsgázni. Máris igen eltérő jegyek születtek attól, ahogy én a csoportomat értékeltem.

— A mércét mindenki számára egyformán tűzi ki, vagy egyénenként?

— Mindenkit a tananyaghoz mérek. Általában lehet azt érezni, hogy valaki nem tanult, vagy csak rövidzárlata van. A tárgy elég összetett, a különböző anyagrészek sokféleképpen összefüggnek, tehát lehet sok mindent kérdezni, míg kiderül, milyen a hallgatók tudása. Általában felkészülnek a hallgatók, de tudom, hogy ez amolyan vizsgára tanulás, utána nagyrésze kihullik a fejekből. Olyankor szoktam eltérni az alálánostól, ha rossz anyagi helyzetű hallgatót vizsgáztatok, akinél látszik, hogy az egy jegy is számít az ösztöndíjban. Ilyenkor igyekszem felfelé kerekíteni a jegyet.

— Hogyan teremt kapcsolatot a vizsgázóval?

— Ez valahogy magától kialakul. Emlékszem rá még magam diákkorából, hogy hiába kényszerítik az embert valaminek a megtanulására, ha nincs rá hajlama, úgyis hamar elfelejti. Tudatosan törekszem arra, hogy a hallgatók ne dresszírozásnak érezzék a vizsgát, inkább a hajlamaikat, készségüket akarom felkelteni a tárgy iránt. A kollégáim azt mondják, hogy még vizsga közben is tanítok. Valóban elmondom, hogy én mire gondoltam a kérdéssel kapcsolatban, miről van itt szó, így megmagyarázom még a bukást is. Ritkán válunk el haraggal. A vizsgáimon általában elég vidám, kötetlen a légkör. Az emberi kapcsolat kialakításért a vizsgázóval nem teszek semmi különöset. Mivel egyenrangú partnerként kezelem a hallgatókat, ez létrejön magától is.

— Milyennek tartja az ideális vizsgázót?

— Ebből a tárgyból a nagyon szorgalmas és az eleven eszű hallgatók szereznek jó jegyet. Én ezt az utóbbi típust kedvelem, aki a lényeget is a tananyag kapcsolódásait is meglátja, amellett, hogy tanul. Sajnos sokan úgy kerülnek ide, hogy nem tudják a politikai gazdaságtant, hiába szigorlatoztak le belőle. Más az, ha valaki megtanul valamit a vizsgára és más, ha meg is akarja érteni. A pg. a népgazdaság tervezéséhez alaptárgy, enélkül hiába magolják be az anyagot. A másik buktató pedig az, hogy olyan anyagrészeket, amelyekről már tanultak, most csak átlapoznak a hallgatók. Aki okos, az igen sokat tud profitálni ebben a tárgyban a már megszerzett ismereteiből. De nem akkor, ha bele se néz az anyagba. Persze lehet ellenpéldát hozni, volt már olyan hallgatónk, aki rendszeresen nézett tv-t, újságot, szakirodalmat olvasott és komolyabb tanulás nélkül is jól vizsgázott.

— Van olyan pletyka, hogy érdemesebb a hallgatóknak ellenkező nemű tanárnál vizsgázni. Mi erről a véleménye?

— Én is hallottam már erről. Ha bejön vizsgázni egy csinos lány, persze én is észreveszem. De ettől feltétlenül el kell vonatkoztatni, nem befolyásolhat sem jó, sem rossz irányban. Ha nem is tudatosan, de többet kérdezek tőlük, hogy valóban a tudásuk szerint adjam a jegyet. Azt tapasztaltam, hogy a lányok általában jobban, szorgalmasabban tanulnak. De ez nem jelenti azt hogy elnézőbb vagyok hozzájuk: tudni nekik is kell.

— Mi a véleménye a vizsgahalasztásokról?

— Nem hiszem, hogy ez tömeges méretekben folyna a mi tanszékünkön. Egy nap harminc embert vizsgáztatunk — nem tudhatja előre a hallgató, hogy kihez kerül. Az átjelentkezések mögött szerintem tényleg reális okok vannak: betegség, családi ok, a hallgató nem tud rendesen felkészülni, esetleg becsúszik egy utóvizsga. Ebben a kérdésben — amennyire csak lehet — rugalmasnak kell lennünk. Azért vagyunk, hogy segítsünk a hallgatóknak, ezért kapjuk a fizetésünket. Soha nem szabad elfelejteni, hogy mi vagyunk a hallgatókért.

— Hány embert lehet levizsgáztatni egy nap?

— Tíz-tizenkettőt? Ez reggel 8-tól körülbelül délig tart. Talán kevésnek tűnik ez az idő, de egy vizsga egyénenként különböző hosszú. Ha a hallgató részletes vázlatot írt, akkor azt nézem át és csak ott kérdezek bele, ahol problémát látok. Van, hogy nem hallgatom végig a két tételt, hanem belekérdezek, ez mindig a vizsgázótól függ. Egyszer igen meglepődtem az egyik hallgatón, amikor megkapta a tételt, leült és csak nézett maga elé. Nem tudtam mire vélni, hiszen mindenki szokott legalább néhány szavas vázlatot írni. Mikor sorrakerült, olyan ragyogóan fejtette ki az anyagot, hogy nyugodt szívvel beírhattam az ötöst.

— Milyen tanácsot tudna adni a hallgatónak saját diákkora tapasztalataiból?

— Ne kockáztassanak: a vizsga nem hazárdjáték. Ha egy-egy részt kihagynak, szinte biztos, hogy ezt húzzák ki. A puska feleslegés időtöltés, amíg elkészítik, sokkal többet lehetne tanulni. A felkészülésnél ne úszanak el a részletekben: először a fő összefüggéseket tisztázzák, utána sajátítsák el a konkrét ismereteket. Soha ne menjenek tovább, amíg meg nem értettek egy részt — gondolkodjanak rajta, beszéljék meg társaikkal vagy kérjenek konzultációt. És még valami: törődjenek elméjük pallérozásával is! Ebben az országban olyan olcsó a kultúra, mindenkinek könnyű elérni. Ha már úgy sem jár valaki előadásra, akkor legalább színházba, moziba menjen, olvasson — ne csak a kártyával, a meccsekkel vagy a divattal törődjön. A tanároknak is nevelniük kellene rá a hallgatót, hogy önmagát sokoldalúan fejlessze, ne legyen szakbarbár.

Pál Katalin

Táborban

A TÁRSADALMI SZEMLE 1977/5. számában LAKOS SÁNDOR társadalmi mechanizmusunk egyik legfontosabb alkotóelemével foglalkozik *„A szocialista demokrácia egyes kérdései”* című cikkében. Ezzel kapcsolatban ír *a többpártrendszerről, a politikai pluralizmusról:* „Elvi álláspontunk egyértelmű: a szocializmus építése lehetséges egy- és többpártrendszerben, a lényeg a munkásosztály vezető szerepe, a munkásosztály hatalma Ha megpróbáljuk végiggondolni, mi a lényege annak, amit Nyugaton politikai pluralizmusnak neveznek, megállapíthatjuk, hogy nem egyszerűen különböző pártok létezéséről, hanem valójában társadalmi érdekkülönbségek fennállásának elismeréséről, ezek kifejezésre jutásának megengedéséről, figyelembevételéről van szó. *Világos, hogy akik a többpártrendszer követelését hangoztatják, többféle érdek képviseletére gondolnak.* Ami ezt a lényegi tartalmat illeti, *az elmúlt húsz év tapasztalatai arról győznek meg, hogy a különböző érdekek megjelenését messzemenően lehetővé tettük. Konkrét döntésekben többnyire nem lehet általános, teljes az egyetértés, ezért ilyenkor a nagy többség érdekeinek érvényesítése a legdemokratikusabb megoldás.* Az érdekek sokfélesége (ha úgy tetszik pluralitása) egyeztetésük révén az alapvető érdekazonosságot erősítette, amely társadalmi méretekben a nemzeti egységben öltött testet.

A többpártrendszer követelése azt a — többnyire ki nem mondott — állítást tartalmazza, hogy enélkül nem lehetséges igazi demokrácia, ellenvélemények képviselete, véleményszabadság. Nem felesleges és viszonylag könnyű ezzel kapcsolatban bebizonyítani, hogy számos tőkés országban *a többpártrendszer nem az objektív erőviszonyok kifejeződését, nem a demokrácia kiterebélyesedését, nem az eltérő érdekek és nézetek hatékony megjelenését, hanem inkább azok elkendőzését szolgálja.* Nem nehéz bemutatni hogy több vezető tőkés országban a különböző (gyakorlatilag két) pártok közötti különbségek nagyon is relatívak és nem nyújtanak — éppen a legalapvetőbb kérdésekben — lényeges alternatívát a dolgozóknak. Ha tehát csupán arra szűkítjük le vizsgálódásunkat: egy vagy több párt létezik-e, akkor nagymértékben formai megközelítést alkalmazunk.

A pluralizmus és az érdekek problémáját ismét az egész politikai rendszer működésére kell utalnunk, ez adja a tulajdonképpeni választ. *Az érdekegyeztetés nálunk a mindennapi munka része.* Fontos szerepet játszanak ebben az állami, társadalmi szervek, szakszervezetek, a KISZ, a Népfront, a szövetkezeti szövetségek. Ezek nemcsak az általuk képviselt tagok nagy száma, hanem politikai súlyuk és szerepük miatt is jelentős tényezői politikai és egész társadalmi rendszerünknek. Nem pártként működnek, de társadalmi méretekben és a napi munka során fontos feladatokat látnak el. Ezek a szervek olyan informáltsággal, munkalehetőségekkel rendelkeznek, hogy érdemben hozzá tudnak szólni a kormányzás ügyéhez. Ez rendszerünk számára tudatosan biztosítja, sőt szüntelenül javítja e lehetőségeket.”

Gazdaságirányítási rendszerünkkel foglalkozik *MANDEL MIKLÓS* és *GÁSPÁR LUJZA: „A gazdasági folyamatok térben való szintetizálása”* című tanulmánya *a KÖZGAZDASÁGI SZEMLE 5. számában.* Az első részben a jelenlegi modellt írják le: *„A magyar gazdaság működésének legfontosabb rendező elve az ágazati elv.* A népgazdaság különböző egységei jelenleg az ágazati elv alapján különülnek el egymástól. A gazdaság irányításában, az eszközáramlásban, a népgazdasági tervek összeállításában az ágazati megközelítés dominál. Az ágazati szemléleti mód tartalmát naturális célok adják. A gazdaság fejlesztési koncepciói — bármilyen területről is legyen szó (ipar, oktatás, közlekedés stb.) — naturális célokat foglalnak egységbe, és ez teszi lehetővé a tevékenységek ágazati besorolását. Az ilyen jellegű tartalom legmegfelelőbb megjelenési formája az ágazati elv. *A gazdaság ágazati felépítése tehát nem oka, hanem inkább következménye a naturális célok megfogalmazásának.* Bármilyen gazdaságról legyen is szó, a gazdaság egésze természetszerűleg meghatározott egységekre tagozódik. *A kérdés az, hogy van-e a gazdaság működési mechanizmusában olyan belső automatizmus, amely biztosítja, hogy a népgazdasági terv egyes fejezetei — megtartva egyedi sajátosságaikat — integrálódjanak az egészbe.* Az ágazatcentrikus modellnek — megítélésünk szerint — az a legfőbb hibája, hogy *a csoportokba való rendeződés nem gazdasági egységek, hanem statisztikai-számbavételi egységek szerint történik.* E mesterséges aggregátumok pedig nem teszik lehetővé a rendszerből fakadó olyan belső követelmény kialakítását, amely biztosítaná a rész és egész dialektikus összhangját. *Az ágazat a gazdasági fejlettség jelenlegi színvonalán nem megfelelő hordozója az elkülönülésnek, s éppen ezért a szükségesnél nagyobb mértékű elkülönüléshez vezet.* A túlzott elkülönülés egyrészt a gazdasági célok elérését biztosító eszközök variálásának lehetőségeit korlátozza, s így sok esetben akadályozhatja a hatékonysági kritérium teljesülését, másrészt számos problémát okoz a gazdaság működési mechanizmusában is.”

Ehhez a témához kapcsolódik *MÁRIÁS ANTAL: „Befejezetlen tanulmány...”* című írása, a *VALÓSÁG májusi számában.* A dolgozat a szocialista vállalattal összefüggő kutatások során készült. Szerzője egy nemrég megszűnt vállalat, a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár történetét elemzi: *„Ez a gyár a felügyeletváltozással mindig a rövidebbet húzta.* Amikor a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium felügyelete alá helyezték, akkor elutasították a hitelkérelmét, amikor visszakerült a Kohó- és Gépipari Minisztérium felügyelete alá, akkor megszüntették. *A hitelben akkor bízhatott, amikor nem érvényesült az egységes ágazati irányítási elv, akkor szűnt meg, amikor érvényesült.* Az egységes ágazati irányítás hatalmas erő, még arra is képes volt, hogy a Mezőgéptrösztnek a Központi Bizottság Ipari, Mezőgazdasági és Közlekedési osztály által jóváhagyott szervezeti továbbfejlesztésére vonatkozó határozatát negligálja. *A hazai gazdaságtudományok és a jogtudomány adós az állami gazdaságirányítás szervezeti rendszerének kritikai elemzésével és a továbbfejlesztés lehetőségeinek bemutatásával. Nemcsak az itt közreadott eset, számtalan más jelenség hívja fel a figyelmet a tulajdonosi szervezet hiányára, amely jogánál fogva gátat emelhet az ésszerűtlen szerveződési folyamatok elé.”*

TÜRELMETLEN FORRADALMÁROK, türelmes gyilkosok címmel *KARSAI LÁSZLÓ a VILÁGOSSÁG 77/2. számában Trifonov Türelmetlenség című könyvéről ír.* Trifonov a regényben „újraértékeli” a múlt századi orosz anarchisták, terrorista forradalmárok szerepét. *Trifonov értékelése sokban megegyezik Marx és Engels korabeli véleményével, akik soha sem ítélték el az orosz terroristákat, mert egyszerűen szükségszerűnek látták ezt a harcmodort.* De sohasem ítélkeztek helytől és időtől függetlenül; így a terrorizmusról sem. Míg az orosz anarchistákat forradalmároknak tartották, figyelmeztettek arra is, hogy akik ezt „a harcot Nyugat-Európában kényszerítő szükség nélkül, iskolás fiúk módjára parodizálják...”, azok a forradalmárok „legádázabb ellenségei”.

M. G.

VALAMIT JÓL CSINÁLHATTAM...

Kósa Ferenc: Küldetés

„Segítettem volna örömmel, dehát én valami jót akartam.” (Spiró György: Én itt)

Kíméletlenül őszinte és ezért nagyon szép a Küldetés, Kósa Ferenc legújabb filmje. Főszereplője „amatőr” színész, az olimpiai, ötszörös világ- és sokszoros magyar bajnok öttusázó, Balczó András.

Ismét bebizonyosodik, hogy gazdag ország vagyunk — legalábbis, ha a tehetségekkel való pazarlásról, értékeink elherdálásáról van szó. Minden idők legnagyobb öttusázója jelenleg erkölcsi munkanélküli.

Amikor négy évvel ezelőtt visszavonult az aktív sportolástól, mindenki azt gondolta, hogy versenyzői tapasztalatai révén hasznos segítője lesz az új magyar öttusasportnak. Ebből csak két dolog nem vált be: Balczó nem hasznos segítő és nincs új magyar öttusasport. Ami talán nem is lenne olyan nagy baj, ha lenne régi.

„Valamit jól csinálhattam” — mondja kis iróniával Balczó. A sportág vezetői el sem búcsúztatták legjobb versenyzőjüket. „Ha egy NB III-as focista hagyja abba a játékot, összejön a csapat egy sörkertben, hátbavágják a fiút, jól van Józsi, jó nagyokat rúgtál a labdába, hasznos tagja voltál a csapatnak.”

Persze, nem szakadt el az öttusától. A film egy részét egy öttusaverseny szünetében forgatta a stáb. Balczó a fiatal öttusázók által levert akadályokat állította helyre, gerendákat rakosgatott. Olyan munkát végzett, amelyre ma segédmunkást is nehéz találni. „Azt akarod kérdezni, hogy öt világbajnoksággal a hátam mögött miért trógerolok? Jellegzetesen amatőr kérdésfeltevés... Én azért vállaltam a trógerolást, mert ebből világosan láthatják, hogy az ügy iránti alázatot ma sem felejtettem el. Erre a példára most mindennél nagyobb szüksége van a magyar öttusának.” Jóízűen elfogyaszt egy keszeget, megiszik egy pohár italt, majd elnézést kér a filmesektől, mennie kell, dolga van, rakosgatni kell az akadályokat. Akadály pedig van elég.

Hogy miért nem ő lett a szövetségi kapitány? Talán, mert feltételei voltak, mégpedig nagyon szigorú feltételei. Azt akarta, hogy legyen tiszta a légkör, szűnjön meg a gáncsoskodás, az győzzön, aki jobb. Ez a feltétel-rendszer nem Balczó találmánya, mások, más sportágakban szintén foglalkoztak hasonló gondolatokkal, de közülük — az egy Papp László kivételével — senki sem sportvezető jelenleg.

A sportág helyzetét nemcsak a közelmúlt gyenge eredményei jellemzik. A Magyar Öttusa Szövetség elnöksége teljes délutánon keresztül tanácskozott arról, hogy ki legyen az új szövetségi kapitány. Azt ugyanis elfelejtették közölni velük, hogy ugyanennek a napnak délelőttjén, már elhangzott a hivatalos bejelentés az új kapitány kinevezéséről. Akadt olyan újságíró, aki mindkét eseménynél jelen volt...

Ha csak egy sportág belső bajairól szólna a Küldetés, akkor is érdemes volt Kósának elkészítenie ezt a filmet. De Magyarországon sok sportág van és nem csak sportágak vannak. A Balczó-film nagy erénye, hogy reagált a várható reagálásokra is. A kritikusok dicsérik, s Balczó Andrást — összetévesztve egy futballistával — őszinte, idealista, nyugtalan gyermeknek állítják be, akit „nem szabad hagynunk elmerülni.” „Meg kell mentenünk ezeket az embereket, visszahozni őket az emberek közé, ha nem is a pályára, de legalább a pálya közelébe.” Azt hiszem erre a gondolatra is válaszol Balczó a filmben. „Nem bántanak, csak azt akarják, hogy kisodródjak, hogy tétlenségre legyek kárhoztatva.”

A legutolsó néhány másodperc nem film, hanem fénykép. A felvételen Balczó úszik, sajátos, szinte teljesen természetellenes tartásban. A hiba pedig nem az ő stílusában van. Mint ahogy az sem az operatőr trükkje, hogy a képen az úszót nem víz veszi körül, hanem ennél keményebb közeg: jég.

Földes Péter

Kozincev:

A filmszalag nem ég el

A kézirat nem ég el — írta Bulgakov. A filmszalag sem ég el, ha átszellemíti a művészet, — írja Grigorij Kozincev nehezen meghatározható műfajú könyvében, melynek címét — némi átalakítással — Bulgakovtól kölcsönözte.

„Én egyike voltam azoknak, akik gyér tudással és hozzáértéssel jöttek az úri magánvillák feldúlt pálmaházaiba és a betört ablakú fényképészeti műtermekbe. Ott született meg a mi filmgyártásunk. Nem volt, aki tanítson bennünket. Így hát magunk tanítottuk magunkat.”

A szovjet filmművészet születéséről, kibontakozásáról, fejlődéséről szól ez a könyv, de nemcsak arról. Hallatlanul érdekes és izgalmas kordokumentum is egy olyan időszakról, amikor valami egészen új dolog született, minden művészeti ágban, amikor soha nem látott pezsgés volt tapasztalható irodalomban és művészetekben egyaránt, s olyan bőség a nagy egyéniségekben, mint soha azelőtt.

„A városban pezsgett a művészeti élet. Csodálatos, hogy ezekben a nehéz években mennyire szerették az emberek a művészetet. Romos termekben rendeztek kiállításokat, a vitákon tombolt a szenvedély. Különféle — megszámlálhatatlan — irányzatot képviselő költők felolvasásokat tartottak műveikről, rengeteg új név jelentkezett, és még azok is írtak, akiknek legendák fűződtek a nevükhöz. Nehéz volt elképzelni, hogy ezek az emberek ugyannabban a városban élnek, ahol én, ugyanúgy kapják a fejadagot, ugyanúgy megnáthásodnak, ugyanúgy javíttatják a cipőjüket.

A Művészetek Házában Majakovszkij basszusa dörgött, és mi vörösre tapsoltuk a tenyerünket.

A Moszkvából érkezettek „színházi forradalomról” beszéltek. Minden színházi hír, vita középpontjában Mejerhold neve állt...

Tátott szájjal hallgattam, amikor azt mesélték, hogy katonablúzban, panyókára vetett köpenyben, revolverrel az oldalán érkezett délről Moszkvába a vöröskatona, kommunista Mejerhold. A moszkvai színpadról letépte a mennyezetfüggönyöket, amelyeket valamikor ő is kedvelt. A színpadháttér koszos téglafalára festetlen díszleteket raktak. Az OSZSZSZK Színház pódiumára fényűző ruháskomédiások helyett a biomechanika munkaköpenyes instruktorai jöttek ki. Puskaporfüst, nyerítő lovak, naturalizmus minden formában... A plakát alján a következő szöveg: Megszűnt a függöny, a pszichológia, a rivalda, a sminkelés, a kép, a dramaturgia.”

Felejthetetlenek azok a portrék, amelyeket munka- és pályatársairól rajzol Kozincev.

„Eizenstein művészetét nem lehetett elválasztani vonzódásaitól. Gondolataitól és fantáziájától, attól a sajátosságtól, ahogy a formát és a tartalmat értelmezte. S ezek a sajátosságok és vonzalmak mindenre rányomták a bélyegüket: művészetének jellegére, beszédmodorára, lakásának berendezésére. Minden magán viselte gazdájának keze nyomát. Az előszobától kezdve mindenütt könyvek tornyosultak: a ruhafogas tetején, polcokon (két sorban, kevés volt a hely), asztalon, széken — mindenütt: filozófia, festészet, pszichológia, humorelmélet, fényképezés-történet, szleng- és argószótárak, cirkusz, karikatúra... az egyes témák felsorolása is sokáig tartana. Az erudició a szórakoztató ötletek iránti szenvedéllyel párosult nála. Állandóan játszott valamit: különös domborművet akasztott a falra — reneszánsz kori pompás, aranyozott keretbe foglalt, kettévágott földgömböt; egy hétágú gyertyatartó nyakkendőfogassá alakult át;

A humort nemcsak mint beszélgetési formát kedvelte, hanem kiváló agytornának is tartotta. Beszélgetőtársa szavaiból nem könnyedén formált szóviccet, minden ténynek egy pillanat alatt megtalálta a humoros oldalát. Órákig eljátszott humoros fotómontázsok ragasztgatásával: ismerősei fejét (gyakran a magáét is) házi és vadállatok törzséhez ragasztotta. Furcsa hirdetéseket és képeslapokat gyűjtött és ezeket használta levélpapírnak... Ezt a szokását élete nehéz napjaiban sem hagyta el. A kórházban ezzel a dedikációval ajándékozott nekem egy Fouquet miniatúráiról szóló monografiát: „Infarktusos szívem egész melegével...”

(Gondolat Könyvkiadó)

FÜSTBE MENT TERV?

Meglepetve olvastuk a Közgazdász május 5-i számában *a KEN szakmai napjának kudarcával* kapcsolatos tapasztalatokról szóló elemzést, amely a *Szanyi Tiborral készített interjún alapszik.* A nyilatkozat *a valóságos helyzetről torz képet fest,* s véleményünk szerint *indokolatlanul szól elmarasztalóan a Szakkollégiumról is.* A tanulságok ily módon való levonása *nem segíti elő a valóságos hibák feltárását és kijavítását, a jövő évi KEN sikeresebb megrendezését sem, ezért kötelességünknek érezzük, hogy ezúton válaszoljunk.*

A demokráciáról szóló országos diákszeminárium megrendezését a Szakkollégium nevében *Csomós József* (aki a jelzett időpontban még nem is volt a kollégium „vezetőségének” — diákbizottság — tagja) *nem vállalta, s nem is vállalhatta el, hiszen ilyen kérdésben csak a diákbizottság dönthet.* Az ötletet tolmácsolta is a DB-nek (más irányban is próbálkozott egyébként a szervezéssel), mi azonban *az elgondolást megalapozatlannak, az ideológiai és szervezési előkészítést az adott feltételek mellett erőnket meghaladónak ítéltük.*

Néhány *üzenetváltás után Szanyi Tibort meghívtuk február 21-i DB-ülésünkre* (tehát nem március közepén „szóltunk”, mint a cikk állítja), *ahol ő eredetileg a szocialista demokráciát jelölte meg a diákszeminárium témájaként, s csak később szűkítette le az egyetemi demokráciára.* Lényegében *az ötleten túl nem adott érdemi elképzelést a diákszeminárium tartalmáról,* illetve megrendezéséről — s az is kiderült, hogy *sem az egyetemi vezetéssel, sem a szakmailag illetékes tudományos szocializmus tanszékkel nem folytatott a szervező bizottság megfelelő egyeztetést.*

A vita meggyőzött bennünket arról, hogy *előzetes fenntartásaink indokoltak voltak.* Az elvi-tudományos oldalról kellően meg nem alapozott, gyakorlati, szervezési szempontból illúziókra építő elgondolás helyett *felajánlottuk egy közgazdasági tárgyú rendezvénysorozat előkészítését, amely ugyan kevésbé látványos, de reálisan véghezvihető lett volna. Szanyi Tibort azonban nem sikerült meggyőznünk* — ekkor fordult az MDA-hoz. Meggyőződésünk, hogy *Bellovits Mártának sem azért nem sikerült a szervezés, mert hanyag volt.*

Amikor a szervező bizottság végre belátta, hogy a demokráciáról szóló vitasorozat nem megy, már késő volt. Valószínűtlen, hibás gondolat volt azon előadássorozat megrendezése, amelyet megcéloztak, elsősorban idő hiányában nem lehetett megszervezni azt a bizonyos 6—8 előadásból álló sorozatot. *A Szakkollégium még tett egy javaslatot: egy nagyobb formátumú előadás, illetve ezzel összefüggő vita megrendezésére, javaslatunkat azonban nem fogadták el.*

Mindebből az *a tanulság,* hogy, bár a változatos, érdekes ötletek nélkülözhetetlen feltételei bármilyen sikeres rendezvénynek, de *az adott viszonyok, valóságos lehetőségek, mások véleményének figyelembevétele nélkül mereven ragaszkodni egy ötlethez — felelőtlenség.*

A KEN szakmai jellegű rendezvényei elég jól elkülöníthetők, de mindemellett összetett és *folyamatos irányítást igénylő részét képezik a KEN egészének. Szervezése a KEN-bizottságon belül viszonylag autonom terület.* Elég *természetesnek tűnik tehát az az igény, hogy előkészítésével külön apparátus foglalkozzon,* de mindenképpen szükséges, hogy *a munkát egy állandó, a szakmai rendezvénysorozatért felelős vezető irányítsa, koordinálja.* Ilyen felelős *vezető az idén nem volt. Törvényszerűen* következik mindebből, hogy *balsiker esetén megindul a bűnbak keresése, a felelősség áthárítása.*

A KEN szakmai részének kudarca valóban szolgáltatott tanulságot. Megmutatta, hogy végig nem gondolt tervek, hirtelen támadt ötletek puffogtatása nem takarhatja el a koncepció hiányát, s példát szolgáltatott egy vezetési-szervezési módszer alkalmatlanságára is. Az elképzelések „terv” rangjára nem emelkedtek. Nem füstbement tervről, csak elvetélt ötletről van tehát szó.

A Szakkollégium Diákbizottsága

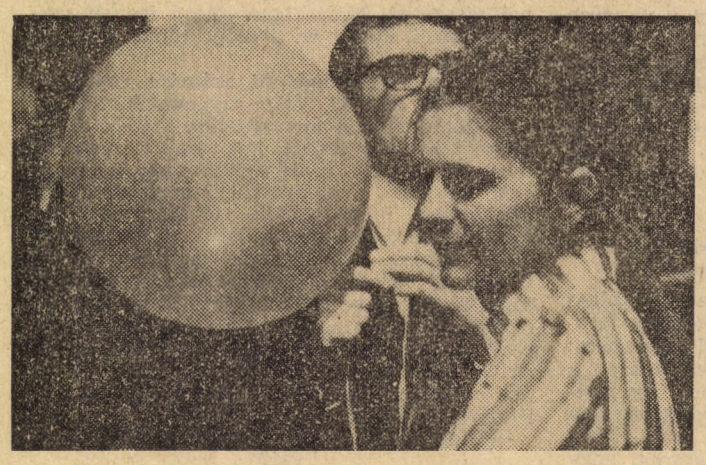

Nem kell mindent felfújni **Fotó: Bercelly Mária**

Félúton — Fotó: Fáth Péter

KONFERENCIA AZ ÉLELMISZERELLÁTÁSRÓL

Dr. Vági Ferenc, az agrár tanszék vezetője

március végén Bécsben az Alkalmazott Rendszerelemző Nemzetközi Intézet (IIASA) konferenciáján

vett részt.

Beszélgetésünk témája is ehhez a konferenciához kapcsolódik, elöljáróban azonban magáról az Intézetről érdeklődtem, hiszen így első hallásra nehéz belehelyezni a nemzetközi szervezetek többé-kevésbé jól ismert sorába.

— Az Intézet a SZU és az USA kezdeményezésére jött létre 1972-ben, az alapításkor 12, ma 18 tagállama van. A szocialista országok közül a SZU Csehszlovákia, Lengyelország, az NDK, Bulgária és Magyarország vesznek részt a munkában, de a fejlett tőkés országok, sőt pár fejlődő ország is képviselteti magát. Az Intézet költségvetését az USA és a SZU viseli 2/3 részben, a többi tagállam adja a fennmaradó 1/3-ot.

Az Intézet az emberiség jövőjének nagy kérdéseivel, problémáival foglalkozik tudományos kutatások keretében. Lényegében három nagy témát vizsgálnak a szakemberek: az energiabiztosítás távlati jövőjét; az élelmiszerellátás várható alakulását; a környezet és az emberiség kapcsolatát — itt főleg a vízellátás kutatásán van a hangsúly.

— A március végi konferencián melyik téma szerepelt a napirenden, s milyen elképzeléseket, terveket lehetett hallani?

— A világ élelmiszerellátásának problémáiról, várható tendenciáiról volt szó. Az elég

éles vita tárgyául annak eldöntése szolgált, hogy nemzeti vagy pedig világszintű programok kidolgozása mellett foglaljunk-e állást.

Ez a bizottság végül is a nemzeti modellek tervét fogadta el. Érdekes módon, az energiakérdéssel foglalkozók éppen a világmodell elkészítését szorgalmazzák területükön. Véleményem szerint

helyes döntés a nemzeti szint melletti maradás, hiszen csak így jöhetnek ki a specifikusan egy-egy országra jellemző sajátosságok, tendenciák.

S ha már minden tagállamra elkészültek a nemzeti modellek, ezek egymás mellé állítása is kitűnő összehasonlításra, előrejelzésre ad lehetőséget.

Ebben a bizottságban egyébként mi, magyarok igen erősen érdekelve vagyunk; Rabár Ferenc magyar közgazdász a bizottság vezetője, s a tanszékünkről Csáki Csaba vesz részt kb. 2 évig a Bécsben folyó gyakorlati munkában.

A konferencián Csáki Csaba ismertette a magyar modell koncepcióját. Ezenkívül már a közös piaci és az indiai modellel kapcsolatos elképzeléseket is ismertették.

— Mi a lényege, tartalma ezeknek a modelleknek?

— A modellek alapján készülnek majd el a programok az egyes tagországokra, fejlesztésükre. Mi a szocialista országokra jellemző legfőbb sajátosságokból indultunk ki, s ezt a vázat töltöttük ki csak a mi viszonyainkra jellemző, s várhatóan jellemzővé váló tendenciákkal. Egyébként a többi szocialista ország is tanulmányozta a mi elkészített modellünket, s a bolgárok már be is jelentették, hogy hasonlóképpen akarják ők is a sajátjukat elkészíteni.

Különösen nagy súlyt kapott nálunk a nemzeti és nemzetközi piacok összekapcsolása — erősen a nemzetközi piacra orientált országról lévén szó —, s a kettő optimális összehangolása, kiegészülése.

A konferencia a tudományos munka ellenőrzésének, figyelemmel kísérésének egy új metódusát teremtette meg azzal, hogy ellenőrizte ezeket a programokat, s a bíráló vélemények sem hiányoztak.

— Milyen szervezet készítette el Magyarországon a konferencián ismertett ún. modellt?

— Minden országban nemzeti bizottságok működnek, melyek a nemzetközi szervezet szerves kiegészítői, az ott folyó munka gyakorlati előkészítői.

Nálunk nemrég egy külön csoport alakult, mely csak a magyar élelmiszergazdálkodással, -ellátással, ennek előrejelzésével, modellezésével foglalkozik majd.

K. I.

A Közgazdász tanévzáró értekezlete

Megtartották tanévzáró értekezletüket a Közgazdász szerkesztőség munkatársai május 31-én. Az összejövetelen értékelték az egyetemi lapban megjelent cikkeket, a társadalmi munkatársak tevékenységét. A jól dolgozó újságíró hallgatókat könyvjutalomban részesítették. Ez alkalommal búcsúztatták el a végzősöket: Galicz Tibort, Kocsi Ilonát, Marschall Miklóst, Morcsányi Gézát, Petrich Ákost és Szoboszlai István Attilát, akik színvonalas írásaikkal, tették ismertté nevüket éveken keresztül a Közgazdászban.

PORTRÉ

Fotó: Fáth Péter

Kutatás közben — munka közben

Beszélgetés Szentes Tamással

Szentes Tamás egyetemi tanár, a világgazdaságtani tanszék oktatója 1961 óta tanít egyetemünkön. Kutatásai elsősorban a tőkés világgazdaság perifériájának, az úgynevezett harmadik világnak a problémáira irányulnak.

— Hogyan kezdett el a fejlődő országokkal foglalkozni? Egyetemista évei alatt mi érdekelte elsősorban?

— Talán furcsán hangzik, de eredetileg orvosnak készültem. Valójában azonban ugyanaz az érdeklődés hajtott az orvostudományok, mint később a közgazdaságtan irányába: a *fejlődés*, az élő ember, illetve az élő társadalom fejlődése. Sohase gondoltam arra, hogy praktizáló gyógyító-orvos leszek. Orvostanhallgató koromban a kutatóorvos pályája vonzott. És a közgazdaságtanból sem a gyakorlati gazdálkodás érdekelt, hanem a társadalom politökonómiai összefüggései, a közgazdaságtan, mint társadalomtudomány. Egyetemünket 1955-ben végeztem el a politikai-gazdaságtan szakon. Akkoriban és később is elsősorban a közgazdasági elméletek fejlődése érdekelt. Bár mindig is a tudományos munka és az oktatás volt a célom, akkor nem volt lehetőségem, hogy az egyetemen maradjak oktatóként, 1962-ig a Közgazdasági és Jogi Könyvkiadónál dolgoztam lektorként. Első publikációm az adózás elméletével foglalkozó könyv egy fejezete volt. Azután, hogy a hatvanas évek elején egymás után jöttek létre az új független államok Afrikában, figyelmem a fejlődő országok felé fordult, az ő problémáikat kezdtem el tanulmányozni. Így kerültem végül is vissza az egyetemre, előbb külső előadóként, majd 1962-ben a mai világgazdaságtani tanszékre adjunktusként.

A fejlődő országokkal foglalkozni eleve „fejlődéstani" vizsgálatokat, széles értelemben vett társadalomtudományi kutatásokat jelent. Egyébként sohasem — és más vonatkozásokban sem — fogadtam el a társadalomtudományok „szétparcellázását", elkülönültségét, s ahogy nem fogadom el a „tiszta" gazdaságtant, úgy nem hiszek egyfajta, a politikai gazdaságtantól elszigetelt „politikai tudományban", vagy szociológiában sem.

A fejlődés általános törvényszerűségei oly mértékben érdekelnek, hogy szűkebb szakterületemen, vagyis a tőkés világgazdaság centrum-periféria viszonyának, a nemzetközi munkamegosztás kolonialista és neokolonialista rendszerének s az elmaradottság komplex jelenségének és mozgástörvényeinek vizsgálatán túl sok egyéb, látszólag ezektől távol eső témákra is kiterjed kutatói, illetve oktatói tevékenységem. Ilyen pl. általában is a társadalomtudományi elméletek fejlődése, illetve egy-egy „iskola", ma is ható elmélet helye és összefüggései (lásd pl. a Polányi-kötet kritikai előszavát), a munkaerő- és oktatáspolitika egyes kérdései (főként a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet és az UNESCO szemináriumai, konferenciái kapcsán s az MTA Munkatudományi Szakbizottságában is), a magyar társadalom szerkezeti átalakulása (mely az amerikai Depaw Egyetem hallgatói számára minden évben megtartott kurzus egyik előadástémája) stb.

— 1967-től négy évet töltött Tanzániában. Hogyan került sor erre a meghívásra?

— A dar es saalami egyetem a szocialista országokba „toborzó körútra" küldte egyik professzorát azzal a céllal, hogy az ottani egyetemi válság után az oktatógárdát nemzetközibbé és az ország szocialista célkitűzéseinek is megfelelőbbé tegyék. A közgazdaságtani tanszék élére engem hívtak meg. Szerződésem az egyetemmel és a kiutazásomat intéző TESCO-val négy évre szólt.

Az egyetemi légkör igen kedvezett a konstruktív nemzetközi kapcsolatok kialakításának s a tudományos munkának. Valósággal odasereglettek — nyugatról is — azok az oktatók, kutatók, akik szimpatizáltak a tanzániai szocialista kísérlettel. Nemcsak az ország távolabbi részeit, de más afrikai országokat is alkalmam volt meglátogatni. Mivel pedig kevés közgazdász volt még az országban, érthető, hogy igyekeztek „kihasználni" a gyakorlati gazdaságpolitikában is. Résztvettem a második ötéves terv előkészületeiben, s tagja voltam a kormány mellett működő Nemzeti Fejlesztési Társaság igazgató tanácsának.

— Tavaly jelent meg „Az elmaradottság és fejlettség dialektikája a tőkés világgazdaságban" című könyve. Hány éves kutatás eredménye ez a kötet?

— Erre aligha tudnék pontos választ adni. Egyrészt, és főként azért, mert a témában több mint másfél évtizede végzett kutatómunka állandó, nagyobb megszakítások nélküli folyamatának egy állomását jelenti csupán e könyv, mely nemcsak kiegészíti, újjal igyekszik gyarapítani és korrigálni az előzőeket, de egyben épít is azokra. Másrészt aligha tudnám időben pontosan elválasztani kutatótevékenységemet az oktatástól (és tudományos vitáktól). Mindkettőt voltaképp azonos természetű gondolkodási és gondolatkifejezési, egy valóságos, vagy feltételezett partnerrel való gondolatközlési és polemizáló folyamatnak tartom. Persze, nem a kényszerűségből jelen lévő és érdeklődést nem tanúsító hallgatóság esetében! De meg sem tudnám számolni, hogy hányszor fordult már elő, hogy egy-egy előadás menetében vagy éppen provokatív hallgatói kérdések nyomán korrigáltam egy korábbi gondolatmenetet, vagy próbálkoztam olyan új megközelítéssel, illetve kifejtéssel, amelyet azután később le is írtam. Azt hiszem, a társadalomtudományokban, ahol nincs meg a laboratóriumi bizonyítás-ellenőrzés lehetősége, szükség van arra az önellenőrzésre is, amelyet az oktatás biztosíthat a hallgatóság reagálása révén. Vagyis nemcsak az a jelszó igaz, hogy „tanulj, hogy taníthass", hanem talán fordítva is.

De, hogy a kérdésre azért mégis válaszoljak és legalábbis elhelyezzem e 76-os kötetet az előző „állomások" sorában, talán azt mondhatnám, hogy amíg az 1964-ben kiadott kötet az elmaradottság „anatómiájával" foglalkozott, vagyis az elmaradottság főbb ismérveit és okait igyekezett feltárni mintegy a múltból örökölt jelenség vizsgálatával, az 1972-ben megjelent monográfia pedig a rendszer belső „fiziológiáját", a belső mechanizmusokat s az azok megváltoztatását célzó gazdaságpolitika problémáit tárgyalta a társadalmi és politikai viszonyok összefüggéseiben, addig ez a világgazdasági mechanizmusok, a tőkekivitel, s a nemzetközi munkamegosztás változásai, a centrum-periféria viszony módosulásai és a válságjelenségek vizsgálatára összpontosít.

— Hogyan folytatja ezt a munkát?

— Jelenleg e kötet átdolgozásán és új fejezetekkel való kibővítésén munkálkodom egy új angol kiadás céljából, mely kiegészítené az 1971-ben megjelent angol könyvemet. Az 1976-os kötetnek ugyanis egyik nagy fogyatékossága, hogy elméletkritikai részében nem foglalkozik az egyenlőtlen csere-, világakkumuláció, egyenlőtlen fejlődés stb. kérdéseire vonatkozó újbaloldali, „neo-marxista" nézetekkel, holott ezek nagy befolyásra tettek szert a nemzetközi irodalomban és fórumokon. Másik, kiegészítést igénylő téma az új nemzetközi gazdasági rend eszméje és értelmezései.

Az elmaradottság politikai gazdaságtana című könyv először angolul jelent meg az Akadémiai Kiadónál. Ezt fordították le és oroszra, lengyelre, s készült egy közös magyar—nyugatnémet kiadás is németül. A könyv első része tavaly jelent meg Irakban arabul, második része ez évben várható. Néhány fejezetét hollandra és finnre is lefordították. Az Olasz Kommunista Párt kiadója ez évben jelenteti meg olaszul a könyv egészét. Tudomásom szerint e könyvet körülbelül 25 ország egyetemén használják oktatási anyagként.

— Mint a fejlődő országokkal foglalkozó kutató, hogyan látja a harmadik világ fejlődését?

— A harmadik világ helyzetét, fejlődését nem tudom másból levezetni, mint a tőkés-világgazdaság mozgástörvényeiből. Hibásnak és tudománytalannak tartok minden olyan kísérletet, amely a mai afrikai, ázsiai, latinamerikai országokban megpróbál valami őseredeti, egzotikus tradicionális társadalmat felfedezni, mintha azok érintetlenek maradtak volna a tőkés-világgazdaság fejlődésétől és hatásától. Ezeket az országokat nem lehet önmagukban vizsgálni. Így az elemzésnek eleve politökonómiainak és világgazdaságinak is kell lennie. A fejlődő országok problematikáját én úgy próbálom megközelíteni, mint a függő és strukturálisan eltorzított perifériagazdaságok helyzetét, illetve e helyzetből való kijutásnak, kiszabadulásnak a feltételei kérdését. Vagyis nemzetközi és nemzeti összefüggésben egyaránt.

Persze, roppant színes, heterogén világról van szó, és óriási leegyszerűsítés lenne a meglevő és növekvő különbségektől eltekinteni. A közös azonban — a felgyorsult differenciálódás ellenére is — a perifériás szerep, az asszimetrikus függés és ennek strukturális megnyilvánulásai. Ma nagyon divatos téma, majd mindegyik nemzetközi konferencián így, vagy úgy napirendre kerül, az új nemzetközi gazdasági rend kérdése. Szerintem meg kell kérdőjelezni minden olyan elképzelést, amely a fejlődő országok problémáját egyszerűen több tőke, technika, segély, szakember és kereskedelmi kedvezmény nyújtásával véli megoldhatónak. Egy új nemzetközi gazdasági rend követelményével kapcsolatban szükségét látom minden esetben elmondani, hogy itt alapvetően strukturális problémákról van szó, és elsősorban a nemzetközi munkamegosztás szerkezeti egyenlőtlenségeit s a tulajdon és ellenőrzés tekintetében fennálló asszimetriákat kell felszámolni. Enélkül teljesen reménytelen a segélyek hatásfokát növelni. De nem lehet megoldani az elmaradottság problematikáját csupán nemzetközi oldalról, úgy, hogy a belső gazdasági-társadalmi struktúra ne változzék.

— A közelmúltban lezajlott londoni konferencián, ahol a vezető tőkés országok kormányfői vettek részt, szó volt a fejlődő országoknak nyújtott segélyekről is. Hogyan vélekedik erről?

— Én azokkal értek egyet, akik a segélypolitika kudarcáról, az első és a még tartó második fejlesztési évtized koncepcionális elhibázottságáról beszélnek. Mert a segélyek összegének növelése, feltételeinek javítása vitathatatlanul fontos és szükséges ugyan, de megoldást önmagában ez nem ígér. Ha a struktúrák változatlanul egyenlőtlenek, akkor — némi leegyszerűsítéssel, de jogosan azt mondhatjuk — minél több segélyt kapnak ezek az országok, annál többet veszítenek, annál több folyik ki a legkülönfélébb csatornákon keresztül.

— A segélyezés tehát a függőség, a periféria-helyzet fenntartására irányuló tudatos politika?

— Az is. Legalábbis ez következik a tőkésrendszer jellegéből és mechanizmusából, amennyiben a segélyek révén javulhatnak a tőke értékesülésének feltételei. De azért nem egyszerűsíteném le ennyire a segélyezés indítékait. Ez a fejlett tőkésországokon belül megerősödött demokratikus erőknek, s a fejlődő országok által kifejtett nemzetközi „nyomásnak" is a lebecsülése lenne. Másrészt a szocialista országok befolyásának növekedése is kényszeríti a fejlett tőkésországokat a segélypolitika folytatására. Inkább a segélyezést mint gyógymódot vonom kétségbe. Legfeljebb fájdalomcsillapító lehet, mely azonban a betegség kórokozóját nem érinti.

Földes Péter

Heinrich Valk rajzai

NYÁR, NYÁR, NYÁR

Még csak a vizsgaidőszak elején vagyunk, az oktatókra, diákokra még egyaránt rengeteg dolog — utóbbiakra rengeteg izgalom is — vár az igazi nyári szabadságig, de ilyenkorra már általában mindenkinek kialakult a nyári programja, tudja, hogyan piheni ki az év fáradalmait. A téma rendkívül változatos és széles skálájú, mi most azonban csak pár képet szeretnénk felvillantani a nyári tervek közül; összegyűjtve egyetemünk néhány oktatójának és diákjának kérdésünkre adott válaszát.

★

Berend T. Iván rektor:

— Csendes, pihenős, dolgos nyarat szeretnék idén, amelynek meg is vannak a feltételei. Másfél hónapot fogok családommal a Balatonnál tölteni, ahol a pihenés és szakmai munka kellemes kombinációját szeretném megvalósítani. Tervezett napirendem körülbelül így néz ki: reggelenként mindig úszom egy jót és ezután fogok hozzá a munkához. „Az európai periféria az ipari forradalom korában" című nemzetközi tanulmányköteten dolgozom, amely az európai elmaradottság problémájával foglalkozik. Ebben egyrészt szerkesztem a külföldi tanulmányokat, másrészt Ránki Györggyel együtt egy nagyobb lélegzetű bevezető tanulmányt írunk. Ez lesz a fő nyári munkám. Emellett készülök egy 1978-ban megtartandó gazdasági konferenciára, ahol módszertani előadást tartok majd. A délutánokat ismét kicsit szabadabban töltöm el — olvasgatok, kisebbik lányomat angolra tanítom.

Úgy érzem szép nyári programnak ígérkezik a pihenésnek és munkának ilyen — egyetemi gondok nélküli — együttese.

★

Szarvas László PB-titkár

— Idén feladatokkal zsúfolt nehéz évet hagytunk magunk mögött. Ha ez a hátralevő hónap jól sikerül — mozgalmi, politikai munkában lezárjuk ezt a tanévet és előkészítjük a következőt — azt hiszem nyugodtan mehet az ember nyári szabadságra.

Nyári tervem kettős. Egyik célom befejezni kandidátusi vizsgáimat, az első szigorlatot hamarosan május végén, vagy június elején szeretném letenni, a másikat pedig szeptember elején. Eddig viszonylag kevés időm jutott a tanulásra, hiszen a mozgalmi munkát sem lehet félfigyelemmel végezni és a tudományos munka is egész embert kíván. Úgy érzem, hogy számomra most a tanulás is kikapcsolódás lesz — eddigi munkámról egy másfajta elfoglaltságra való áttérés szintén pihenést jelent.

Ugyanakkor nyáron van lehetőségem arra, hogy több időt töltsek együtt a családommal. Hagyományosan, idén is meglátogatjuk vidéken a nagyszülőket, majd ezután az egész család Bulgáriába utazik. Nagyon szeretünk kempingezni, az idő egy részét így töltjük el a bolgár tengerparton. A túrisztika, a bolgár tájak szépségei azt hiszem tökéletes kikapcsolódást nyújtanak majd, és erőt is adnak a későbbi munkához.

★

Hrubos Ildikó a gazdaságszociológia tanszék adjunktusa:

— Nyaram nagy része szakmai vonatkozású lesz. Július elején férjemmel együtt Moszkvába utazunk, egy negyedéves népgazd. terves csoport kísérőjeként. A hallgatók kéthetes szakmai gyakorlaton vesznek részt, a következő egy hét pihenéssel, túrisztikával fog eltelni, többek között Leningrádba, Kijevbe látogatunk el. Moszkvában egyébként a Lomonoszov Egyetem vendégei leszünk, ők biztosítják számunkra a szakmai és a kulturális programot. Örülök ennek az útnak, hiszen nagyon szeretek utazni, és a Szovjetunióban még egyáltalán nem is jártam. Közvetlen ezután egy szovjet csoport jön hozzánk viszontlátogatásra. Itteni programjukat mi szervezzük meg, a diákokkal együtt.

Gyerekeinkkel így elég kevés időt tölthetünk együtt, őket erre az időre a nagymama gondjaira bízzuk. A nyár végén megmaradó két hetet, már szertném szakmai munkával tölteni, de remélem, az iskolás fiammal is tudok egy kicsit foglalkozni.

★

Csorba Imre elsőéves hallgató:

— Nyaram legnagyobb élménye valószínűleg az lesz, hogy az egyetemi énekkar tagjaként Finnországba utazhatom, ahová a helsinki közgazdasági főiskola meghívására megyünk. Leningrádon keresztül utazunk, így itt is megállunk egy rövid, egynapos városnézésre. Helsinkin kívül a környéken is lesznek programok, kirándulások. A finn út mellett itthon különböző táborokba megyek. Mivel jelentkeztem szakkollégiumba, szeretnék részt venni a nyári szakkoleszos táborban, augusztus végén pedig a salgótarjáni Tőke-táborba töltöm a szünidő utolsó napjait.

★

Mohamed Tukur Adamu:

— Jó lenne meglátogatni az otthoniakat Nigériában, de más terveim vannak. Persze könnyű „másképp' tervezni: az oda-vissza út eléggé drága. Július, augusztus között Londonba utazom. Ott tanulnak régi barátaim, akiket már több éve nem láttam. Levélben megbeszéltük, hogy az idén találkozunk.

A nyár többi részében itt leszek Budapesten a kollégiumban. Szeretnék elmenni dolgozni is. Hogy hová, azt még nem tudom, de valószínűleg Budafokra megyek vissza — már tavaly nyáron is dolgoztam ott. Egyébként nem én vagyok az egyetlen itt tanuló külföldi, aki nem megy haza. Sok olyan afrikai, ázsiai és dél-amerikai barátom van, aki a nyarat Budapesten tölti, vagy ismerőseit keresi meg Európában. Aki itt marad, gondolom dolgozni fog és ismerkedik az országgal.

★

Dobrocsi Nándor IV. éves agrár szakos:

— A nyáron eléggé változatos programom lesz. Mindenekelőtt szeretném letenni a vizsgáimat, aztán nekilátok a diplomamunkám elkészítéséhez augusztus 31-ig le kell adni és nekem még csak a vázlatom van kész. Ez bizony elveszi a nyár egyik felét.

Utána — ez is nyári „program" — megnősülök. Augusztusban Jugoszláviába utazom. Kihasználom azt a lehetőséget, hogy utoljára mehetek diákként. Ezután majd nehezebben mennek az ilyen utazások.

Tulajdonképpen az az utolsó „diáknyaram", szeretném értelmesen kihasználni.

Fodróczy Annamária, Király László

Humorzsák

Az ifjú menyasszony próbára akarja tenni vőlegényét.

— Mit becsülsz jobban egy nőben: az eszét vagy a szépségét?

— Sem egyiket, sem másikat — válaszolt a fiú —, tudod, hogy csak téged szeretlek.

☆

A vonaton az egyik utas így szól a mellette ülőhöz:

— Elnézést, uram, olvassa az újságot, amelyen ül?

☆

A szakasz hálótermébe belép az őrmester. A padlón mepillant egy csikket.

— Hajlandók elárulni, hogy kié ez a csikk?

— Egyikünké sem, őrmester elvtárs, nyugodtan elszívhatja.

☆

— Pincér, maga a dátumot is felszámolta!

— Uram, az idő pénz!

Egyik kutya, másik eb!

Csúcson innen, mélyponton túl

Szombaton este 10 után megállt a forgalom a Népstadion tájékán, korzóvá alakult át a Thököly, Hungária, Dózsa György út. Hetvenezer fellelkesült ember hirdette az igét: tovább jutottunk! Legnépszerűbb sportágunk, a labdarúgás ülte győzelmi torát.

Szombat este egy lehetőség reménnyé változott: újra ott lehetünk — 12 évi szünet után — a világbajnoki döntőben. Hogy miért olyan nagy dolog ez, egyidejűleg azzal, hogy Hegedűs Csaba, Magyar Zoltán Európa-bajnokságokat nyernek?

A foci mindig is sportéletünk középpontjában állt. A válogatott és a klubcsapatok sikerei más sportágaknak is lendületet adtak — és jelentős anyagi támogatást. Nem véletlen, hogy a Népsport többet foglalkozik egy NB II-es labdarúgóval, mint pl. egy válogatott tornásszal. Nem véletlen — mert nagyobb rá az igény. És nem állítom, hogy a foci az oka a montreali (talán nem túlzás) kudarcnak, de a Népstadion üres lelátóit megérezte az atlétika, öttusa és a többi sportág is. 1969-ben Marseille-ben úgy kiütötték a magyar focit, hogy hét év kellett a talpra állításához. Ezt a korszakot — melyet az Dózsa egyeduralma jellemez — nyugodtan nevezhetjük a magyar labdarúgás sötét középkorának. Részsikerek ellenére (mint az EB IV. helye, az Újpest szereplése a BEK-ben) egyre lejjebb csúsztunk az európai ranglistán, az európai középcsapatoktól a „játszottak még"-hez.

Mi indította meg a változást? Az MLSZ intézkedései, a Dalnoki típusú edzők, vagy talán a közvéleményt tolmácsoló Végh Antal-könyv? Ezt a már-már könyvritkaságot újságírók és szakvezetők azzal utasították vissza, hogy akkor támadja a focit, amikor az a megújhodás korát éli. Nos, talán fél évvel a megjelenés után következett a szófiai fiaskó: nem jutottunk el az olimpiára. Talán a legmélyebb mélypont. De jó volt arra, hogy innen már csak emelkedni lehet. És valóban: a „bolgár csapás" végleg elsöpörte a marseille-i nemzedéket és egy új korosztálynak adott helyet. A fiatalítási hullám, amely a Fradiban indult meg, ott is ér be először: csaknem Szófiával egy időben a tizenévesekből álló csapat KEK-döntőt játszott, a következő évben pedig új stílusával, játékfelfogásával megszakította a Dózsa nyolcéves egyeduralmát. Ezen az alapon, a húszévesek bevonásával szerveződött át a válogatott is.

A fokozatos fellendülést legjobban a Szovjetunió ellen elért eredmények tükrében lehet lemérni. Tavaly tavaszszal csapatunk még vereséget szenvedett a szovjet utánpótlás válogatottól, ősszel már döntetlent ért el a nagyválogatottal szemben, most májusban pedig már megvertük őket — akkor amikor a legfontosabb volt. Tavalyi veretlenségünk és idei sikereink pedig nemcsak az európai jóhírt szerezték vissza, hanem a közönséget is: idén már háromszor volt telt ház a Népstadionban (érdekes módon legtöbben nem is a válogatott meccsen, hanem a Vasas—Fradi találkozón voltak.)

Persze mindez nem jelenti azt, hogy újra itt az aranykor. Válogatottunk még csak oda verekedte vissza, ahonnan „leküzdötte" magát: jó középcsapattá. Nincs még igazi klasszis játékosunk, de minden csapatrészben található olyan egyéniség, akiből meg lehet, és (ami talán fontosabb) olyan is, amilyet a mai „atomfoci" megkíván. A védelemben Martos megbízhatósága, remek ívelései és Kereki klasszis — ígérete (főleg tavalyi teljesítménye alapján, egyre jobban megnyugtatja Gujdárt is. Középen Pintér játéka nemcsak rendkívül hasznos, de mind inkább látványos is. Nyilasi „a" nagy ígéret — éppen ezért jóval magasabbak vele szemben a követelmények, amelyeknek még nem mindig tud eleget tenni. A csatársor a „szűk keresztmetszet", nem véletlen, hogy az formálódott legtovább — és alakul még feltehetően a jövőben is. Pusztai lelkes és néha jó játéka ellenére sem a jövő embere, Váradi pedig a válogatott meccseken nem aranycipős formában mozog. Kovács játéka mellett még a bőkezű Népsport sem tud jobb érveket felhozni, minthogy lelkes és igyekszik. Ez pedig a mai magyar válogatottban egyre kevesebb. De éppen itt, a csatársorban állnak készenlétben olyan játékosok, mint Törőcsik — aki (ha sikerül „megfogni") méltó a középcsatár posztjára — Izsó, Májer, Magyar.

Válogatottunk komoly fegyverténytt ért el: túljutott az európai selejtezőkön. A játék még nem mindig az igazi — különösen az akarással olyan eredményt értek el játékosaink, amire tizenkét éve vártak a magyar focirajongók. A siker ugyan még csak félsiker — a VB 16-os döntőjébe kerüléshez meg kell küzdeni még egy latin-amerikai csapattal, valószínűleg Bolíviával is. A hatezer méter magasan fekvő hetvenezres la paz-i stadion légköre nehéz feladatot állít valószínűleg még a duplatüdejű Pintér elé is.

A nehezén már túl vagyunk. De úgy tűnik, a neheze még hátra van.

L. G.

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 8.
Telefon: 174—548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó:
Csollány Ferenc
77—2147 Szikra Lapnyomda
Budapest
Felelős vezető:
Roder Imre igazgató